

Pilgrimmen

6. Årgang Nr.12 November 2006

Pilgrimmen

er udgivet af:

Foreningen af Danske Santiagopilgrimme

Pilgrimmen

c/o Bent Jul

Markmandsgade 8, 4.tv

2300 København S

Tlf.: 32548816

Email:

redaktionen@santiagopilgrimme.dk

Pilgrimmens redaktion:

Bent Jul, ansvarshavende,

tlf.: 32548816, bent.jul@privat.dk

Eva Andersen, tlf.: 38280804,

eva-andersen@voldparken.dk

Henrik Friediger, tlf.: 45850088

henrikfriediger@email.dk

ISSN 1603-2365

**Pilgrimmen afleveres
til Nationalbibliografien**

Forsidebillede: Foto Bent Jul

Opsætning og layout:

H.-P. Glunz, Køge, tlf.: 4618 8001

Tryk: Glumsø Bogtrykkeri

Foreningen

Foreningen af Danske

Santiagopilgrimme

Frederiksvej 9

4180 Sorø

Tlf.: 57821373

Fax: 57833765

Email: info@santiagopilgrimme.dk

www.santiagopilgrimme.dk

Ved henvendelse til foreningen bedes
medlemsnummeret oplyses,

Bestyrelsen

Henrik Tarp, formand,

tlf.: 57821373

William Arentved, næstformand

tlf.: 3969 5710

Benny Hansen, kasserer,

tlf.: 5663 1317

Bent Jul, redaktør,

tlf.: 3254 8816

Kaj Højland

Tlf.: 9781 0173

Nils Henrik Lieberkind,

tlf.: 4731 5626

Vivi Tarp, sekretær,

tlf.: 5782 1373

Copyright:

Enhver udnyttelse af bladets tekster er forbudt i henhold til loven. Undtaget herfra er korte uddrag af artikler til brug for anmeldelse samt til omtale der fremmer foreningens formål.

Samtykke til at kopiere bladets tekster i øvrigt kan fremskaffes gennem bladets redaktion.

Det er Redaktionens politik at artikler, der ikke er honoreret, tilhører de enkelte forfattere.

Side:

2	Impressum
3	Inholdsfortegnelse
4 - 5	Kære Læser <i>af Bent Jul</i>
6 - 7	Den nyfundne pilgrimssten <i>af Frans Kjæer Nielsen</i>
8 - 11	Rosenholms pilgrimssten <i>af Peter Dyrby</i>
12 - 13	En hyldest til min krop <i>af Jytte Løvland</i>
14 - 18	Camino under og på huden <i>af Mathias Axelsen</i>
20 - 23	Kirkegang: En vandring til det hellige og hjem igen <i>af Peter Ruge</i>
24 - 27	Skal teologien reformeres? <i>af Finn Buhl</i>
28 - 33	Pilgrimsteologi med helgendyrkelse <i>af Bent Jul</i>
34 - 36	Fra Santiago til Finisterra - 3 dage til verdens ende <i>af Hannah Forslund</i>
37 - 41	Hej Ho fra de schweiziske Jakobsveje <i>af Steen Vedby Nielsen</i>
42	Kommentar til Steen Vedby Nielsens vejvalg... <i>af Bent Jul</i>
43	Hvem er denne mand? <i>af Bent Jul</i>
44 - 45	Via Francigena - en europæisk pilgrimsrute <i>af Bent Jul</i>
46 - 47	Aktivitetsskalender
48	Erfaring efter pilgrimsvandring <i>af Turid Mantre, Norge</i>
49 - 53	Martin på 12 år forvandles på caminoen <i>af Siri</i>
54 - 55	Afslutning i Finisterra - Epilog <i>af Hanne Munk</i>
56 - 57	Hjemkomstsang <i>af H F. Buhl</i>
58 - 59	La Faba: Selvom... er jeg ikke kommet nogen vegne <i>af Henrik Friediger</i>
60	The passionate Man's Pilgrimage
61 - 63	En regnvejrsdag på caminoen <i>af Eilin Juul Jensen</i>
64 - 66	Mig og caminoen <i>af Gitta Bechshøft</i>
67 - 69	Den danske klosterrute
70 - 72	Magiske Camino - På vandretur med plaster og vorherre <i>af Gitta Bechshøft</i>
73 - 75	Interview med William Arentved, foreningens næstformand
76 - 77	Nyt fra Bestyrelsen <i>af Henrik Tarp</i>
78 - 80	Danske og tyske vandreveje etableres ... <i>af Kaj Højland</i>
81 - 83	Pinsevandring på Fyn 2006 <i>af Henrik Friediger</i>
81 - 83	Foreningens pilgrimsvandring 2006 fra Jelling til Vejle <i>af Henrik Tarp</i>
87	Vi gratulerer Pilegrimsselskabet St. Jakob, Norge
88 - 89	Drottens kirke i Viborg <i>af Henrik Tarp</i>
90 - 95	Beretning fra pilgrimstræf i Viborg <i>af Maria Lindahl Strøm</i>
96 - 97	En solstrålehistorie <i>af Gerda Weng, Kolding</i>
98	ICTUS står for Iesus Christus Guds Søn Frelser <i>af Poul Gregor Geil</i>
99	Generalforsamling 2006 i Sorø

Kære Læser

Redaktionen er meget overrasket over at du igen som medlem af Danske Santiagopilgrimme kan stå med et eksemplar af Pilgrimmen på omkring 100 sider. For et halvt år siden troede vi, at 100 sider ville være en engangsforeteelse, men sådan skulle det ikke blive. Vi er meget stolte over omfanget af Pilgrimmen nr. 12. Vi stiler dog ikke efter at udgive et blad med mange sider, men efter at udtrykke de aktiviteter og tanker, der styrker pilgrimmenes fællesskab.

Denne gang afslører vi, hvor man kan finde den nye pilgrimssten med pilgrimmen Halvor. Mange har i sommerens løb benyttet sig af ferien til at tage omkring Rosenholm Slot på Djursland for at lede efter den – og med held. Nu håber vi på, at der er medlemmer, som vil hjælpe med at fremskaffe billeder af stenen i fuld størrelse. Endnu bedre ville det være om stenen kunne frilægges og dermed blive et turistmål i lighed med Tyrsted Kirke ved Horsens.

Under nyhederne har vi desuden 2 artikler, der beskriver baggrunden for at få lavet en pilgrimstatovering. I begge tilfælde er tatoveringerne blevet lavet efter pilgrimsvandring, som har ændret de pågældendes liv eksistentielt. Læs dem! Glæd dig sammen med de pågældende pilgrimme over det nye liv, som de fandt på pilgrimsturen.

Redaktionen er desuden glade for at kunne udgive en del stof under emnet spiritualitet. Igen har vi lagt vægt på artikler, der beskriver metoder til gennemvandring at omgås det hellige. Denne gang beskriver Peter Ruge en model for, hvordan en lille vandring en søndag formiddag til gudstjeneste i en lokal kirke kan tilrettelægges. Desuden har vi 2 debatterende artikler, der beskæftiger sig med Luthers forhold til pilgrimsvandring og behovet for udvikling af en moderne pilgrimsteologi. Redaktionen vil gerne opmuntre andre til at bidrage med indlæg om Luther og en ny pilgrimsteologi.

Vi har desuden den glæde at kunne annoncere 3 nye danske bøger om pilgrimslivet. Et imponerende højt antal. Danmark er nu rigtig godt med, med hensyn til pilgrimslitteratur på dansk.

Vi har denne gang fundet en hel del poesi, som vedrører pilgrimslivet. Også her opfordrer redaktionen medlemmerne til at indsende egne digte. Digte som man finder på pilgrimsvejene er vi også meget interesserede i at udgive.

Vi har rigtig mange artikler om pilgrimslivet, pilgrimsveje og de mange aktiviteter i vores egen såvel som andre danske og udenlandske pilgrimsforeninger. Vi er således sikre på, at der med dette blad er læsestof til langt hen i Juleferien. Læseren bedes bemærke, at vi

har opgivet den traditionelle aktivitetskalender, men henviser til hjemmesiden eller andre danske hjemmesider. Vi gør dog opmærksom på at foreningen arrangerer en pilgrimsretræte fra d. 16. til 18. februar 2007.

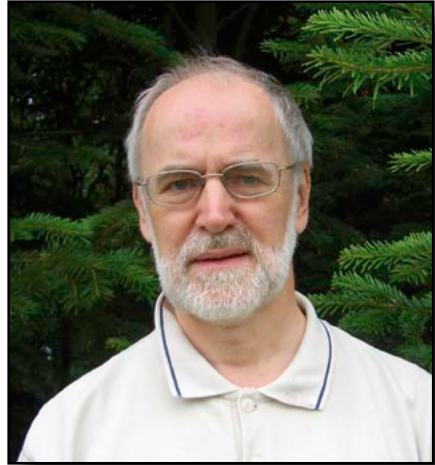
Redaktionen er specielt glad for at Henrik Friediger er trådt ind i redaktionen. Han er en erfaren pilgrim, som har vandret Camino Frances mange gange – både forfra og bagfra. Henrik er kendt for sin bog ”Mig og caminoen”. Henrik er en styrkelse af redaktionen på grund af hans store viden om pilgrimslivet og om spanske forhold. Vi byder Henrik hjerteligt velkommen til arbejdet.

I tider, hvor vi opfordrer til at udvikle en pilgrimsteologi, vil jeg slutte med nogle linier fra Jakobsbrevet (Kap. 4 vers 11):

Advarsel mod bagtalelse og praleri

Bagtal ikke hinanden, brødre. Den, der bagtaler sin broder eller dømmer sin broder, bagtaler loven og dømmer den; men dømmer du loven, er du ikke lovens

gører, men dens dommer. Der er kun én, der er lovgiver og dømmer, det er ham, som kan frelse og lade gå fortabt; men du, hvem er du, som dømmer din næste?

God læselyst !

Bent Jul

Redaktør

Forsidebillede

Sankt Jakob som står i en middelalderkirke i centrum af en mindre fransk by, Issy l'Evêque, som ligger omkring 100 km syd fra den kendte pilgrimsby Vezelay. Pilgrimme, der vandrer fra Vezelay til Le Puy kan overnatte i et lille pilgrimsherberge tæt på kirken efter at man i 3-4 dage har vandret igennem en af Frankrigs smukkeste og største nationalparker, Parc Morvan. (Foto Bent Jul)

Den nyfundne pilgrimssten

I Pilgrimmen nr. 11 præsenteredes en ”ny” pilgrimssten, som stammer fra en ukendt, nedrevet romansk kirke, og som er anbragt i fundamentet under en gammel dansk bygning. Redaktionen valgte sammen med stenens opdager, at lave en lille gættekonkurrence om dens placering og gav nogle hints, som forhåbentligt har kunnet lede læserne på vej. Få løsningen på dette nye bidrag til Danmarkshistorien.

Af Frans Kjær Nielsen

Her følger så – i omvendt rækkefølge – de enkelte hints og svarene på dem.

”I et (...) fiktivt værk boede der på stedet en konge, som for at opnå fred hos en fjende skulle betale sin egen vægt i guld. Den korpulente og madg-lade konge blev derfor sat på en streng diæt.”

Svar: Der er tale om DR’s Børnenes julekalender ”Jul på slottet” fra 1986, som er optaget på den pågældende lokalitet.

”En person, som bærer slægtsnavnet, kendes (...) fra et meget berømt skuespil (som i parentes bemærket i 4. akt, 5. scene rummer en hentydning til Santiago-pilgrimsvæsen.)”

Svar: Det sidste først: Hentydningen til Satiago-pilgrimsvandring lyder – oversat af Edv. Lembecke:

”Og om jeg så din hjertenskær, hvorpå skal jeg ham kende?”

-På muslinghat og pilgrimssko

og vandringsstav ihænde.”

Originalen lyder:

”How should I your true love know

From another one?

By his cockle hat and staff,

And his sandal shoon.”

På trods af at skuespillets handling er henlagt til Danmark, har de fleste af personerne udenlandske navne: Claudius, Horatio, Polonius, Laertes, Voltimand, Ophelia, etc. Af danske navne er der foruden ”vores” person en Gyldenstjerne (Gyldenstjerne kom fra et gods, Møllerup, nær bygningen med pilgrimsstenen), dronning Gertrud og ikke mindst hoved- og titelpersonen Hamlet – Prins af Danmark.

”Slægtsnavnet stammer fra en gave – en religiøs rekvisit – som en af forfædrene modtog af en pave.”

Svar: En af slægtens forfædre, Ridder Erik af Hveringeholm, skulle omkring år 1350, være draget til Rom og af paven have modtaget en rosenkrans, som slægten har taget sit navn efter.

”Stedets navn er meget romantisk og forbundet med navnet på den slægt, der har grundlagt stedet og beboet det op til vor tid.”

Svar: Af det foregående hint fremgår det, at slægtens navn er Rosenkrantz, og det er nu 19. generation af slægten, der sidder på stedet.

”Bygningen blev påbegyndt i 1559. I fundamentet indgik granitkvadre fra tre nedrevne romanske kirker i området. Det er på denne måde, pilgrimsstenen er havnet på stedet.”

Svar: Ja, tilbage er så kun at afsløre – hvis man da ikke allerede har gættet det - at der er tale om Rosenholm Slot på Djursland. Jeg var der sidste sommer med en flok kursister, og vi fik en rundvisning, som startede i slotsgården, hvor guiden fortalte om slottets historie, og hvordan man havde skaffet sten til fundamentet. Han oplyste, at flere af stenene havde indhuggede relieffer, og idet han pegede i retning af det diagonalt modsatte hjørne af slotsgården, nævnte han, at en af dem vistnok havde et billede af en pilgrim. Herefter gik vi inden døre. Jeg kunne næsten ikke vente, og så snart omvisningen var til ende, styrede jeg mod den omtalte sten.

Den faglitteratur, jeg nævnte, hvor stenen er omtalt - uden dog at være forbundet med ordet pilgrim - og afbildet i sin halvt skjulte tilstand, er:

H.K. Hein (tekst) og Poul Pedersen (foto):

Horder. En romansk stenmester, Romanske stenarbejder 3,

Forlaget Hikuin, 1986, s. 94-95.

Da de to andre kendte danske pilgrimssten er knyttet til navngivne personer - Jon fra Sorø og Peder Kæller fra Tyrsted – er det en god idé, at redaktionen har valgt at navngive den anonyme pilgrim på Rosenholm-stenen, og navnet Halvor er velvalgt hans halve fremtoning taget i betragtning. (Haldur, Halfdan, Halfred, Halldor eller Halvard, var andre muligheder). Spændende kunne det være, at hilse på ham i hel figur, så det kan konstateres, om han i lighed med Jon og Peder bærer en ibsskal på sin taske. Rosenholm Slot har fortalt mig, at stenen blev frilagt i 1991, og at der ved den lejlighed blev taget billeder, som de har lovet at finde frem til mig. Sammen med et eksemplar af sidste nummer af ’Pilgrimmen’, hvor stenen nævntes første gang, har jeg sendt en forespørgsel til Rosenholm angående de lovede billeder, ligesom jeg også har spurgt, om en ny frilæggelse af stenen kan komme på tale, hvis billederne er bortkommet, men min henvendelse er forblevet ubesvaret.

Rosenholms pilgrimssten

Hvorfra stammer den genfundne pilgrimssten? Dette spørgsmål inspirerede mange af foreningens medlemmer til i sommerens løb at tage omkring Rosenholm Slot på Djursland for at få syn for sagen. Seks medlemmer indsendte deres besvarelse. Et af de første og omhyggeligste besvarelser kom fra Niels Dyrby, som derfor er udpeget som vinder af konkurrencen. Han vil derfor modtage redaktionens bogpræmie, en bog af enten Henrik Tarp, Henrik Friediger eller Børge Jacobsen og Rie Pedersen.

Stedet hvor stenen findes er Rosenholm Slot på Djursland.

Af Peter Dyrby

Byggematerialet til Rosenholms slot er hentet fra tre nedrevne kirker i nærheden. Hornslet Kirkes historie fortæller, at kirkerne lå nærmest på stribelangs den gamle Kaløvej. Det drejer sig om en såkaldt valfartskirke på Kirkebakken, en kirke på Assenbakken og Drorup kirke, hvorfra døbefonten står i slotsgården på Rosenholm. Stenen menes også at være fra Drorup og omtales i Hornslet kirkes historie som en gravsten.

Rosenholm har været i slægtens Rosenkrantz eje op til Carin Rosenkrantz's død i 1996. Hendes søn Christian Rosenkrantz er bestyrelsesformand for Rosenholm Fonden, som har ejet slottet siden.

Slægtsnavnet Rosenkrantz stammer iflg. Rosenholms historie fra ca. 1350 hvor Ridder Erik af Hveringeholm skulle have modtaget en rosenkrans af paven på en tur til Rom.

I William Shakespeares Hamlet er Rosenkrantz en adelsmand og ven af Prins Hamlet. Slægtskrøniken fortæller, at de to unge herrer var på studietur i England, da Shakespeare skrev sin berømte tragedie. Her mødte de den store forfatter på en kro, og efter mange fyldte pokaler var behørigt tømt, fik Shakespeare ideen til at flytte historien fra Grækenland til det mærkværdige og åbenbart temmelig dystre Danmark.

I Hamlet 4. akt 5. scene synger Ophelia flg:

*Hvorpå vil du kende
din hjertenskær? – jo,
på muslinghat og vandringsstav
og på hans pilgrimssko.*

Det andet fiktive værk, der omtales i pilgrimmen nr. 11, er DR's julekalender "Jul på slottet", der foregår på Rosenholm slot.

Efter vi havde fundet ud af at der var tale om Rosenholm slot tog vi til Djursland for at tage et nærmere kig på stenen. Vi var ikke klar over at der var en port ind til Slotsgården og da det var uden for åbningstid fik vi aldrig stenen at se. Derimod fandt vi en anden interessant sten i fundamentet på lysthuset Pirkentavl, der sagtens kunne stamme fra samme kirke. (Se billede) Stenen forestiller en bisp. Selvom det nu er svært at se, står der Nicholaus øverst på stenen

Efter flere ture på biblioteket, timevis på nettet og et opkald til Lokalhistorisk arkiv har vi fundet 2 bøger, hvor stenen omtales.

I bogen Rosenholm omtales stenen på følgende måde: "I soklen i nordfløjen er indmuret en sten med et mandsbillede, som måske stammer fra en portal"

I Romanske stenarbejder, Horder en romansk stenmester står dette: "Den sidder i soklen inde i slotsgården bag den nordre trappe og er måske den nederste del af en venstre karmsten" Dette er formentlig den litteratur, der henvises til i Pilgrimmen.

I 1991 blev den oprindelige bro over voldgraven på Rosenholm genetableret og der blev taget nogle billeder. Om stenen var fritlagt i den sammenhæng, ved jeg ikke, men jeg har talt med den fotograf der tog billeder af broen og hun har ikke fotograferet stenen.

Det næste skridt i detektiv arbejdet kunne være at kontakte redaktøren på bogen Rosenholm, Frits Nicolaisen, for at høre om han kender noget til de fotografier.

Måske er det også muligt at finde noget kirkehistorie fra Skt. Nikolai kapellet ved Drorup; men det er nok begrænset, hvor meget der findes fra en kirke, der blev revet ned i 1500 tallet. Et godt sted at starte ville være hos forfatteren til Hornslet kirkes historie Søren Sloth Carlsen, der har skrevet på Hornslet kirkes hjemmeside:

www.hornslet-sogn.dk . Mogens Vedso fra Nationalmuseet kunne måske også lede arbejdet på vej, da han blandt andet har undersøgelser af kirker og herregårde fra middelalder og renæssance som forskningsområde.

Jeg tager af sted til Camino Frances om 3 dage og har desværre ikke tid til at følge dette til dørs, men måske er der nogle andre, der vil tage stafetten herfra.

Hvorvidt stenen er en karmsten eller en gravsten ved jeg ikke, men det kan fotografierne måske afsløre. Desuden kan det måske bestemmes om stenen med sikkerhed kan tilskrives Horder. På stenen ses jo tydeligt palmebladet som tegn på en pilgrimsrejse og det kunne jo være interessant om der også er en taske med en muslingeskal. Jeg håber det er muligt at finde frem til disse fotografier.

Om vi finder ud af, hvem der er afbilledet på stenen, tvivler jeg på; men man må formode, at ikke hvem som helst blev afbilledet af en stenhugger.

I pavillonen nede i haven er der i fundamentet også brugt en gammel romansk sten, som formentlig er et billede af en biskop. Den kan stamme fra samme nedlagte kirke som Halvor pilgrimsstenen. Pavillonen, som i dag er lysthus, blev i begyndelsen af 1600-tallet af Holger Rosenkrantz (1574 - 1642) brugt til undervisning, og kaldes derfor for Jyllands første universitet. (Foto Peter Dyrby)

Rosenholm Slot

Kilder:

www.hornslet-sogn.dk/hist01.htm

www.rosenholmslot.dk

www.rosenholmslot.dk

Shakespeares Samlede Dramatiske værker – P. Haase og søns forlag

Rosenholm – Randers Amts historiske samfund

Romanske Stenarbejder, Horder en romansk stenmester – Forlaget Hikuin

Desuden følgende hjemmesider:

http://da.wikipedia.org/wiki/Rosenholm_Slot

http://www.aaa.dk/aaa/rantzausgave_ristrup_rodsteenseje_rosenholmslot_rugaard.pdf

<http://vindlov.dk/rosenkrantz.html>

<http://www.kuas.dk/tjenester/publikationer/emneopdelt/bygninger/aarshefte/2004/herregrd.pdf>

Hvem kan hjælpe med at fremskaffe billeder af Rosenholms Halvor i hel størrelse ?

Foto: Frans Kjær Nielsen © 2005

Her er Rosenholms pilgrimssten indsat i slottes fundament

En hyldest til min krop

En pilgrimsvandring i en moden alder blev overraskende til opdagelse af kroppens styrke. Vandringen blev en åbning til uanede muligheder og mange glæder. Som hyldest og tak bæres nu en pilgrimstatovering.

Af Jytte Løvland

At gå Caminoen har mange aspekter: Åbning for spiritualitet. Følelser af at være tæt på gud. Det tætte samvær med andre. Oplevelsen af en anden natur end den hjemlige. Solen og varmen. Et fremmed land og anderledes kultur. Oplevelsen af indre sider af en selv, man ikke kendte. Oplevelser der greb en om hjertet, som man aldrig glemmer. Venskaber der blev så stærke, at de nok varer livet ud, selv om der nu kun er en sporadisk e-mail kontakt. Møder med mennesker, der var så enestående at man aldrig glemmer dem.

For mig var der også oplevelsen af min krop. Og det blev faktisk en af de største overraskelser.

Da jeg besluttede at gå Caminoen var jeg 55 og mine tanker var, at skulle jeg gennemføre så stor en ting, skulle det være nu, inden jeg blev for gammel. Så denne gamle, lidt livstrætte kone, startede i maj 2004 fra fodens port: St. Jean Pied de Port og jeg var da også lige ved at knække den første dag op over Pyrenæerne. Men derefter skete det ting og sager med min krop. Dag for dag mærkede jeg hvordan den blev stærkere og stærkere. Jeg oplevede den forunderlige evne den havde til at

Jytte Løvland har i taknemmelighed som hyldest til kroppen fået en flot pilgrimstatovering. (Foto: Bent Jul)

heale og restituere sig under hvile. Lige meget hvor træt og udmattet jeg kom til et herberg, kunne jeg næste morgen drage videre, frisk og udhvilet og lidt stærkere end dagen før. Et så godt som dødt seksualliv vågnede pludselig op og også her overraskede min krop mig med

Jytte Løvland nyder kroppens udfoldelse på en pilgrimstur.

en frodig seksualitet, som jeg ikke anede jeg besad.

Så i stedet for at blive den præstation jeg skulle prøve inden alderdommen satte ind, blev turen en åbning af uanede muligheder for fysisk udfoldelse og kun starten til en masse andre ture. Jeg har siden vandret i Wales og Frankrig og i efteråret 2005 gik jeg hele vejen op og ned ad Pyrenæerne fra Atlanterhavet til Middelhavet, en tur på 1000 km...Og jeg er slet ikke færdig endnu. Den dag jeg bliver 60, vil jeg tage turen fra min hoveddør til Santiago de Compostella. Og ind imellem vil der også blive vandret her og der.

Når andre viser benovelse over mine

præstationer, kan jeg ikke lade være med at tænke, at det er synd, at de slet ikke er klar over hvad kroppen er i stand til.

Jeg er bare så stolt af min krop og taknemmelig for de oplevelser den er med til at give mig. Hvordan kan jeg takke den? Der kan selvfølgelig være mange måder, men min krop er fysisk og synlig, så jeg valgte at give den en fysisk og synlig gave.

Derfor har jeg en tatovering på min skulder. Det er bare ment som en tak til min krop.

Motivet jeg valgte er den engelske pilgrimsforenings logo.

Caminoen under og på huden

I sidste nummer af Pilgrimmen bragte vi en artikel “Med børn på Caminoen” hvor far og søn har fået lavet en “Pilgrimstatovering”. Vi spurgte, om der mon findes andre? Og det gør der, Matthias Axelsen fik lavet en i Santiago de Compostela i juli 2004. Matthias fik meget mere end en tatovering, han fandt en mere ægte identitet. Her er hans beretning.

Af Matthias Axelsen

Jeg foretog min første pilgrimsvandring fra Saint Jean Pied de Port til Santiago de Compostela fra 18. juni 2004 til slutningen 18. august 2004 inkl. vandring til Finisterre og Muxia samt efterfølgende fra Lissabon til Fatima i Portugal.

Da jeg tog hjemmefra havde jeg ingen tanker om, at jeg skulle have en pilgrimstatovering, men allerede efter fem dages vandring fik jeg på Universidad de Navarra et stempel i mit pilgrimspas, som gik rent ind i mit indre. Det kom som et lyn fra en klar himmel; “det stempel må jeg have som en tatovering på mit højre underben, når jeg kommer til Santiago de Compostela” var beskeden til mig. Det kom bare til mig, og der var ikke skyggen af tvivl - på det tidspunkt vidste jeg ikke, hvilken intens og begivenhedsrig vandring ud af Livets Landevej, jeg ville opleve.

Da jeg den 23. juli 2004 ankom til Santiago var jeg klar over, at tatoveringen stadig var et vigtigt symbol for mig, og jeg fandt straks en tatovør. Dagen efter sad jeg hos ham klar til at få min Pilgrimstatovering.

Billedet fra min pilgrimsvandring 2005 på Via de la Plata fra Sevilla til Santiago de Compostela. Billedet er fra byen Puebla de Sanabria. Det viser mit højre ben med røde insektbid, snor igennem en vabel på hælen og så min pilgrimstatovering fra 2004 - “et ægte pilgrimsben”. (Foto: Warwick fra Australien)

Jeg viste ham stemplet i mit Pilgrims-pas, hvorefter han tegnede det op og gik i gang. Efter en times arbejde havde jeg fået min pilgrimstatovering som symbol på min "Rejse ud ad Livets Landevej".

Pilgrimstatoveringen har en stor og speciel betydning for mig; det var min første camino, jeg fik så mange oplevelser på det personlige og det spirituelle plan, og jeg skiftede navn undervejs. Da jeg startede i Saint Jean Pied de Port hed jeg Preben Matthias Axelsen og da jeg passerede Cruz de Ferro fik jeg "budskab" om, at nu sagde jeg farvel til Preben, så jeg fremover hed Matthias Axelsen. Lad mig citere denne begivenhedsrige dag fra min dagbog for den 24. etape tirsdag den 13. juli 2004: Foncebadón - Molinaseca:

Stjernehimlen over Foncebadón

Vi overnattede på Refugiet El Convento i Foncebadón. Irina fra Schweiz vækkede mig ved midnatstid som aftalt, vi skulle ud og se stjernehimlen her oppe i bjergene på vej op til Cruz de Ferro. Tom fra Danmark og Claire fra England ville sove, men Gemma fra England ville gerne med Irina og mig ud at se på stjernehimlen. Så vi listede os i tøjlet og smuttede udenfor i den stjerneklare og bælgmørke nat. Det var et fantastisk syn, som mødte os, der var så mange stjerner, at jeg ikke kunne få øje på de stjernebilleder, jeg ellers kender hjemmefra. Gemma viste mig Vægstens stjernebillede, som var både hendes og mit astrologiske tegn. Mælkevejen var så klar og tydelig, det gøs helt i mig, så stort var det. Vi stod et stykke tid og nød

synet, så listede vi ind i seng igen. Vi sov i kælderen, så der var dejligt køligt, og jeg faldt hurtigt i søvn igen.

At forlade sit gamle jeg ved Cruz de Ferro

Vi stod op klokken seks, spiste morgenmad og gik ud for at se solopgangen ved syvtiden. Det var endnu et fantastisk og smukt syn, at se solen komme op over bjergene og blive stor, rød og rund. Herefter gik vi af sted gennem denne næsten forladte ruinby - Shirley MacLaines hunde så vi intet til. Vi gik videre op ad bjerget, de sidste 2 km op til Cruz de Ferro - jernkorset, hvor der er denne tradition med at lægge en sten, som indeholder "det gamle", eller hvad du nu lægger i stenen undervejs hertil, som et symbol på at du forløser det. Jeg har på hele turen gået med mine to forstenede søpindsvin, som jeg har med hjemmefra, i hver sin lomme og tidligere på turen fandt jeg en tredje sten, som sagde mig noget, og som jeg undervejs har lagt flere tanker i.

Ved Cruz de Ferro fandt Matthias sin nye identitet. (Foto: Matthias Axelsen)

De to forstenede søpindsvin fandt jeg søn-dagen, før jeg tog af sted på Caminoen, udenfor min mors hus, som var mit barn-domshjem. Det var det sidste, jeg fandt, da jeg var færdig med at tømme huset for alt og lige kiggede efter om alt også var ryddet udenfor -min mor var flyttet i en beskyttet bolig, og barndomshjemmet skulle sælges, mens jeg var af sted på Caminoen. Straks jeg fik øje på disse forstenede søpindsvin, huskede jeg dem tydeligt fra min barndom - de havde ligget der i næsten 40 år. Jeg samlede dem op og tog dem med hjem til mig selv og lagde dem i min vindueskarm i køkkenet uden at vide, hvorfor og hvad jeg skulle med dem.

Da jeg så nogle dage efter pakkede til caminoen, tog jeg først en sten fra min "skål med alle mulige sten". Jeg kunne

dog hurtigt mærke, at det ikke var den rigtige sten, og da jeg så fik øje på de forstenede søpindsvin ude i køkkenet, ja så var det pludselig lysende klart, at der var en mening med, at jeg lige havde fundet dem. Jeg tog først det ene forstenede søpindsvin for at tage det med, men jeg kunne hurtigt mærke, at det var forkert at lade det andet bliver hjemme - for så ville jeg stadig holde fast i nogle ting fra min barndom, og de gamle følelser, der lå gemt her. Så det var begge de to forstenede søpindsvin, som var de rigtige sten for mig at tage med på min camino og lægge ved Cruz de Ferro. Jeg lagde dem i hver sin lomme. Undervejs på caminoen forstod jeg, hvorfor de skulle ligge i hver sin lomme; den i højre lomme repræsenterer min mandlige side og den i venstre min kvindelige side.

Forfatteren sammen med Angela, Claire og Gemma som tager et fodbad ved broen i Punte Marie på vej ud til Finisterre d. 26.7.2004

Ved Cruz de Ferro satte jeg mig på en bænk og tog de forstenede søpindsvin i hver sin hånd plus den tredje sten. Jeg mediterede over dem, deres energi og mit formål med caminoen "Jeg finder ind til mit hjerte, mit essentielle jeg og lever det ud. Jeg finder mit guddommelige formål her i dette liv og lever det fuldt ud". Jeg holdt til sidst alle tre sten i mine foldede hænder, takkede dem for alt det, der var i dem, og det, de havde gjort for mig - jeg sendte kærlighed til dem. Jeg havde svært ved at gå hen til Cruz de Ferro for at lægge dem. Pludselig viste Santa Maria sig for mig, da jeg bad ærkeengelen Michael, som er en af mine guider, om at hjælpe mig. Han forklarede mig, at det her var noget Santa Maria ville hjælpe mig med, og jeg skulle have tillid til det, og så forsvandt han. Santa Maria gav mig det klare budskab, at når jeg gik hen til korset og lagde mine sten, så var det Preben, jeg sagde farvel til og Matthias, som jeg igennem nogle år har haft til mellemnavn, som jeg sagde goddag til. Hun lovede at hjælpe mig gennem processen og bad mig gøre mig klar, tage stenene og gå hen til Cruz de Ferro - jeg blev næsten "skubbet" hen til korset af Santa Maria for at komme videre. Jeg lagde stenene ved korset efter hendes anvisninger, holdt om korset og kyssede det som tak - det var svært for mig det her.

Herefter gik jeg over til kapellet ved siden af. Jeg bad en bøn og satte mig på en bænk op ad muren udenfor og mediterede. Nu begyndte "ked-af-det-heden" og sorgen at komme op i mig over at "forlade" Pre-

ben. Claire fra England kom over til mig og spurgte, om hun måtte sidde ved siden af mig. Hun fortalte mig, at hun havde grædt meget ovre ved korset, og jeg fortalte hende, hvad jeg havde oplevet, og at gråden sad i mig helt op i halsen på mig og inde bag min øjne, men den ville ikke rigtig komme ud. Hun spurgte, om hun kunne hjælpe mig, og jeg bad hende om at synge en af sine egne sange for mig - hun havde indtil i går aldrig sunget de sange, hun selv havde digtet for andre, men i går aftes sang hun dem for Angela fra USA og mig, de var så smukke. Hun ville gerne synge dem igen for mig, og da hun startede med at synge, så begyndte tårerne at trille ned af kinderne på mig, det var så forløsende.

Vi gik over og tog vores rygsække og begyndte at vandre derudad - Claire sang, og jeg græd. Jeg vendte mig og så tilbage, det var svært for mig at forlade "den gamle del af mig", så jeg græd og græd og græd mens Claire sang sine sange specielt for mig. Det var hårdt og smukt i et, det var svært og alligevel en lettelse at "forlade" Preben og gå videre i Matthias.

Som om det allerede var bestemt

Efter fire km passerede vi et meget primitivt alberque, hvor indehaveren mente han var en "saint". Vi gik ind, og jeg fik noget kaffe og lidt kiks inden jeg gik videre på egen hånd. Jeg var stadig ked af det og gik inde i mig selv, indtil jeg fandt et sted at sidde og være alene på en klippesten et stykke væk fra stien. Jeg fandt

mit pilgrimspas frem for at strege Preben og skrev en ny underskrift - jeg havde en klar følelse af, at dette var skillelinien til mit nye liv med Matthias. Jeg opdagede nu til min store "overraskelse" at Preben i mit pilgrimspas var skrevet med blok-bogstaver og Matthias Axelsen var skrevet med formskrift, samtidig var der et stort mellemrum mellem Preben og Matthias Axelsen. Det gentog sig to steder i pilgrimspasset nøjagtigt ens - og det var jo ikke mig som havde skrevet dette i pilgrimspasset, det var ham, der indskrev mig på pilgrimskontoret i Saint Jean Pied de Port! Var det en "tilfældighed"?

Jeg sad og mediterede lidt på alt det, der var sket i dag, og da jeg efter nogen tid så op igen, kiggede jeg over på bjerget på den anden side af dalen; der på bjergsiden var der "skrevet" i bevoksningen et stort symbol, som var et stort M med et ax inden i, skrevet i naturen på en eller anden måde. Det gøs helt i mig, det var jo M a x for Matthias Axelsen, og der var ikke noget P for Preben. Kan det være mere tydeligt, det var endnu en bekræftelse for mig på, at jeg skulle have tillid til det budskab, jeg havde fået ved Cruz de Ferro. Jeg var målløs, rystet og det hele sitrede i mig. "Ha" tillid og tro ~ dit liv vil gro".

Da jeg rejste mig for at gå videre, så jeg en lille hvid krystal ligge og se op på mig, den lå på den store sten, jeg lige havde siddet og mediteret på. Jeg tog den op og puttede den i min lomme - det var endnu en besked til mig! Jeg syntes efterhånden, at det blev en lang tur i dag,

og jeg var træt både i krop og sjæl. Det gik meget op og ned ad bjergene, indtil jeg nærmede mig Molinaseca, hvor jeg besluttede mig for at blive og overnatte, jeg var færdig for i dag. Da jeg kom frem og gik over den gamle bro, kunne jeg se flere pilgrimme, som jeg kendte, ligge i græsset og den spanske pige Margarita lå nede i floden og kaldte på mig. Det var dejligt at se dem igen, og jeg delte mine oplevelser med dem. Her blev jeg og sov ude i det fri på græsplænen lige ved floden sammen med flere fra min "camino-familie".

Ja, sådan gik det til, at jeg nu hedder Matthias og har fået ny dåbsattest. Jeg kan godt forstå, hvis det lyder mærkeligt og er lidt svært at forstå. Men dette var, hvad jeg oplevede denne dag i juli 2004 ved Cruz de Ferro. Det var ikke en del af min plan, da jeg tog af sted på caminoen, men livet er heldigvis uforudsigeligt.

Sådan gik min Camino med den ene vidunderlige, mærkelige, spøjse og til tider uforklarlige oplevelse efter den anden, efterhånden som jeg åbnede mig mere og mere for livets sammentræf og gav slip på dagligdagens kontrol og styring. Skræmmende? Nej, spændende og udfordrende!

Nyd livets fodspor, de er forunderlige, når du får øje på dem.

**Skriv om dine møder
på caminoen
og om konsekvenserne**

Billeder

**Send dine bedste pilgrimsbilleder
til brug i Pilgrimmen
og på hjemmesiden.**

Artikler

**Send artikler til Pilgrimmen
på adressen
redaktionen@santiagopilgrimme.dk**

Foreningens hjemmeside:

www.santiagopilgrimme.dk

Kirkegang: En vandring til det hellige - og hjem igen

Pilgrimme kan opleve en arketyrisk struktur udfolde sig under en klassisk pilgrimsfærd, dvs. en arketype der hjælper pilgrimmen med at omgås det hellige på en frugtbar måde. Sådanne pilgrimserfaringer kan også overføres til små vandringer en søndag formiddag til en af de nærmeste kirker. Peter Ruge, som er sognepræst og retræteleder i Svendstrup Sogn på Als, har igennem nogle år udviklet et ”værktøj”, som kan bruges til forberedelse af sådanne hjemlige vandringer. Læs her og bliv inspireret til at fordybe dine vandringer.

Af Peter Ruge

Kirkegang følger i sin idé en arketyrisk pilgrimsvandrings struktur – blot udført i forhold til et hjemligt helligsted. Vandringer er i begge tilfælde bygget op over spændingen mellem det hellige og det almindelige. På pilgrimsvandring er projektet i reglen så stort, at forskellen mellem det almindelige hjemlige liv på den én side og det særprægede og potentielt hellige på rejsen eller ved målet på den anden side, at det giver sig selv.

Når man praktiserer denne vandring i hjemlige omgivelser, er det imidlertid nødvendigt at gøre sig forskellen bevidst og markere den. Dels fordi det hellige sted og det almindelige liv er så tæt på hinanden. Dels fordi tidsperspektivet i bevægelsen fra den ene tilstand til den anden er så kort. Dels fordi vi i vores kultur har gjort en dyd af at sekularisere det hellige rum og den hellige tid.

meget disciplin til ”kirkegang” – og jo mere opmærksom man er, jo snarere vil det ”virke”.

Tilrettelæggelse i fem faser

1. Beredelsen

Den første fase svarer til det almindelige liv hjemme. Som optakt gør man sig bevidst, i hvilket ærinde man vil søge det hellige i kirke eller gudstjeneste. Det kan være en længevarende uro eller et helt aktuelt problem, hvor man ikke selv ved vej ud, der giver anledning.

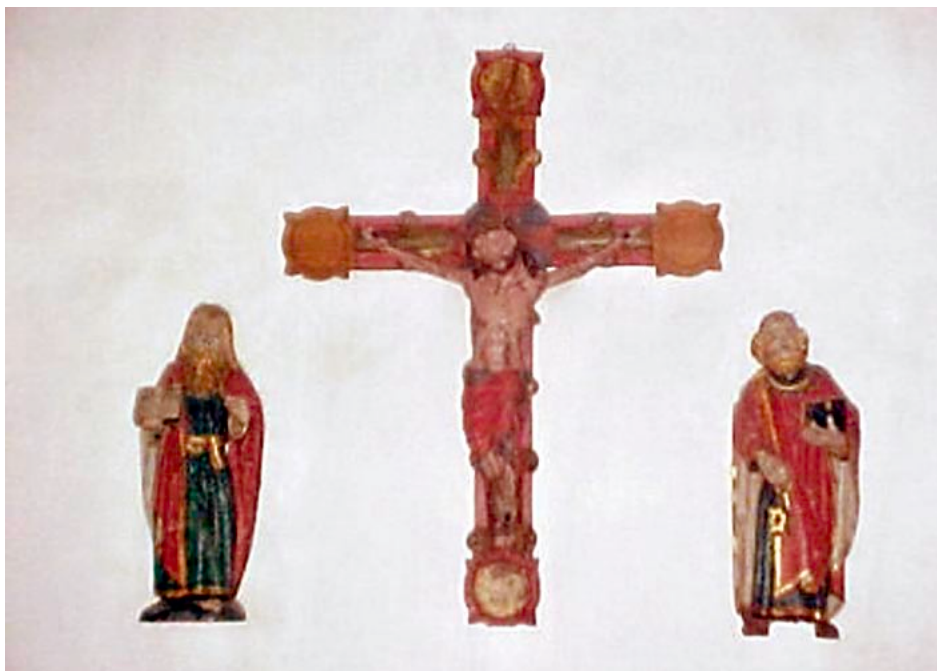
Det er vigtigt at skabe rum, intensitet og præcision omkring forløbet.

Rum skaber man ved at sætte tid af til sine overvejelser inden vandringer, og ved at sikre sig at man undervejs ikke distraheres i sin kontakt med processen.

Derfor er der sagt med andre ord knyttet

Intensitet skaber man ved at vælge et

Svendstrup kirke: Jesus på korset er et oprindeligt korbuekrucifiks, som har hængt over korbuen i middelalderlig tid som en markering af korrummets særligt hel- lige status. Krucifikset er formodentlig fremstillet på et klosterværksted i Slesvig omkring 1270. Bag opmalingen fra 1700-talet kan man stadig ane farvespor af den oprindelige bemaling. Selve korset er restaureret i 1960. Krucifikset flankeres af to figurer af henholdsvis Peter og Paulus. De stammer fra et nu forsvundet senmid- delalderligt alterstykke.

tema, der har betydning i ens liv. Hvis man f.eks. lever med en grundlæggende usikkerhed i sit liv, så kan man udvælge sig et enkelt konkret eksempel herpå – og bede om vejledning og hjælp. Man skaber også intensitet ved at anstrenge sig. Konkret f.eks. ved at vandre frem for at køre i bil. Man kan også våge natten før. Eller man kan faste. Anstrengelsen blødgør sindet og fortæller både krop og sjæl, at dette er vigtigt.

Præcision skaber man ved at skrive ned: sine overvejelser og det helt præcise anliggende. F.eks. ”Jeg har brug for hjælp til at blive mere klar...” eller: ”Jeg har be-hov for at erfare, at Gud har set mig.”

Man vælger dernæst målet for sin vandring: en kirke, en gudstjeneste, eller et sted, der på tilsvarende vis kan repræsentere det hellige. Og man beslutter sig for vandringens rute.

Svendstrup kirke: Altertavlen er fremstillet i 1962 af billedskæreren Gunnar Hansen, og tydeligt præget af hans inspiration fra Skovgaard, sådan som man møder den i Viborg Domkirke.

2. Vejen

Vejen er en overgang. Man vandrer fra den hjemlige kendte virkelighed til det helliges sted. Det er vigtigt at markere for sig selv, at man skifter fra én fase til en anden. Man kan markere det med stilhed eller med en overgangshandling som f.eks. korstegning, en særlig bøn eller et mannakorn.

Vejen til kirke er en vigtig del af processen. Den er en tid alene, en tid til at lade problemet, man vandrer med, stige op til fuld bevidsthed: mærke smerten, og ønske sig hjælp. I grunden bringer man sig i en krisetilstand eller sagt på en

anden måde: man tager frivilligt lidelse på sig - og husker Gud.

Undervejs i denne fase kan man hjælpe sig ved at tage sig en ledsager fra Bibelen. En konkret skikkelse, som har tumlet med et problem, der ligner ens eget. Eller en skikkelse, som tilfører én sikkerhed og trøst. Man kan også vælge sig et ord fra Bibelen til at følge føddernes rytme og huske Gud.

3. Det helliges sted.

Trådt ind gennem kirkedøren, er man i det hellige rum - kirkerummet og tidsrummet. Her er ifølge sagens natur alt helligt. Her frem for noget sted er Guds

Ånd nær. Så svar på ens spørgsmål kan komme fra alle sider, og kilden til ens trøst kan springe fra den mest uventede kant.

I dette rum indstiller man sig hengivent, modtagende og tømt for refleksion. Man er nær ved sit anliggende og åben for hjælp.

Erkendelsen kan fødes af et venligt blik fra en anden kirkegænger, et enkelt ord i præstens prædiken, en salmelinie – en indsigt, der stiger op til bevidsthed.

Man har på vejen hertil beredt sig så grundigt, at ens opmærksomhed er opfyldt af problemfeltet – og opmærksomheden på Gud – og man lader sig ikke distrahere.

4. Vejen hjem

Som vejen til kirke, er også vandringen hjem en overgangstid. Man er på vej tilbage til den kendte verden og skal træde ud af ”kirkegangens” seriøse leg.

Undervejs i denne fjerde fase samler man de indsigter eller impulser, der har meldt sig i det hellige tidsrum. Det er vigtigt at være meget opmærksom på at bringe den hjælp eller det svar, man har modtaget med sig hjem. Eftersom det, man har modtaget som svar, er modtaget i det helliges særlige sfære, kan det ofte ikke omsættes til direkte handling, men må konkretiseres på ny i den verden, man vender hjem til.

Hvis man f.eks. går fra kirke opmuntret

og glad, må man omsætte glæden til en handling, som kan forny det liv, som i det daglige er tyndt. Man har gjort en erkendelse om et vigtigt livsproblem, må man realisere indsigten i en handling, der svarer til indsigten.

Det er nødvendigt at træde ud af omgangen med det hellige med omhu, fordi det, som mødet med Himlen har bibragt én let kan fordampe, hvis ikke det bindes til jorden.

5. Hjemme

Efter selve vandringen følger realiseringen af den indsigt, man er vendt hjem med. Det kan ske hurtigt, eller kan strækkes over dage og uger. Men det er vigtigt at være opmærksom på, at en sådan omhyggeligt tilrettelagt vandring kan blive ved med at give ekko i ens liv i lang tid efter, at den har fundet sted. Ikke mindst hvis man har oplevet ordentlig kontakt – og har formået at omsætte den til reel livsfornyelse på et konkret område af sit liv.

Peter Ruge pru@km.dk
tlf. 7445 6205

Peter Ruges model med fem faser er meget i tråd med artiklen ”Pilgrimsturen set som en rite” skrevet af Bent Jul og udgivet i Pilgrimmen nr. 6. En tilsvarende pilgrimsmodel er beskrevet af Børge Jakobsen og Rie Pedersen i tillægget i bogen ”På apostlenes heste”, som udkom i 2005.

Skal teologien reformuleres ?

Finn Buhl er formand for Roskilde Pilgrimsforening. I denne artikel diskuterer han pilgrimsteologi. Han forholder sig meget Luthersk til begrebet pilgrimsvandring.

Af Finn Buhl

Som indledning til min artikel ”Hvorfor går vi pilgrimsvandring ?” side 20 i Pilgrimmen nr.11 skriver redaktør Bent Jul følgende: ”Redaktionen så gerne, om man i artikler i Pilgrimmen forsøgte sig med at overveje Luthers spiritualitet og dermed at reformulere folkekirkenes teologi. Det må være pilgrimmene, der sørger for, at der kommer overensstemmelse mellem teologi og det gudsnærvær, man finder under og efter en pilgrimsvandring.”

Nu er ”Pilgrimmen” imidlertid ikke et teologisk tidsskrift, og jeg skal derfor ikke forsøge at gendrive andres teologiske holdninger, men blot i det følgende tydeliggøre mine egne synspunkter:

Personlig mener jeg nemlig ikke, at folkekirkenes teologi behøver reformuleres. Jeg er også af den opfattelse, at der allerede er en god overensstemmelse mellem teologi, og det gudsnærvær, man finder under og efter en pilgrimsvandring.

Hvis man nærlæser min artikel, vil man se, at jeg forholder mig meget Luthersk til begrebet pilgrimsvandring: Nemlig, at den indre fromhed bør komme til udtryk gennem den ydre.

Når Luther forbød pilgrimsvandring, skyldes det udelukkende, at AFLAD havde udviklet sig helt grotesk, og efterhånden mere var blevet en pengemaskine end en vej til erkendelse! Jeg opregner i min første artikel tre grunde til Luthers modstand mod pilgrimsvandring, en modstand som var gældende imod enhver form for AFLAD.

1. At Den katolske Kirke havde udviklet sig til kristendommens modsætning, nemlig at frelse opnås ved gerninger: ”Når pengene i kisten klinger – straks en sjæl ud af Skærsilden springer”, forkyndte pavedømmet. Altså troen var blevet forvandlet til ”Gerningernes Frugt”. Gerningerne var ikke længere ”Troens Frugter”. Og sådan er det i en vis udstrækning den dag i dag.

2. At Den katolske Kirke havde udviklet sig til kristendommens modsætning, nemlig at man kunne og stadig kan bede til og tilbede andre end Den treenige Gud ! Maria-dyrkelse og helgen-dyrkelse var i realiteten gået hen og blevet en form for polyteisme – flerguder !

3. At Den katolske Kirke havde udviklet sig til kristendommens modsætning, nemlig at et liv i uproduktivt afsondrethed var bedre end et liv i ARBEJDE! At munke- og nonneløfter betød og stadig betyder mere end DÅBEN!

Jeg skriver også: ”At gå pilgrimsvandring er derfor uden diskussion ”at søge””. Men jeg pointerer også, at dette ikke bør ske i blinde: Det er nemlig en god tugt, at forholde sig til, hvad der **står** i skriften, og ikke hvad man synes, der burde have stået. Altså at man ikke skaber dogmer og traditioner, som beror på følelser og oplevelser. Pilgrimsvandring udvikler sig nemlig meget let til en slags folkereligion.

Den Danske Folkekirke og den øvrige ”Lutherdom” får hurtigt prædikatet ”kedelig” og ”uinteressant”, og at ”den ikke er fulgt med tiden”. Som reaktion på denne opfattelse henfalder mange nye søgende derfor til ”det krydderi”, som misvisende kaldes spiritualitet og åndelighed, men som Luther anså for direkte afgudsdyrkelse og djævlerværk.

”Man kan ikke opnå frelse ved at vandre, men ved at vandre opnå fokus på Ham, som er vor frelse.”

Nu er jeg ikke sat til at være ”Folkekirkens Forsvarer”, men udelukkende til at tydeliggøre det, som er det bærende i min pilgrimsvandring. Jeg vil derfor starte med begrebet AFLAD:

Aflad betyder ”at lade af”, hvilket på ny-dansk vil sige ”at læsse af” eller ”at efterlade”. Meningen har i sin oprindelse været, at den troende, som blev tilsagt absolution – syndstilgivelse – med efterfølgende handlinger lagde synderne fra sig og i stedet for ”den brede vej” nu gik ”den snævre vej”. Man gjorde bod, dvs. – ligesom den handlende, der lægger sine varer frem på disken i sin bod – ligeså lagde den troende sine synder frem til offentlig skue og fortrød.

Pilgrimsvandring var oprindeligt et aflad: Ved at begive sig væk fra hjemmets trygge rammer og ud på landevejens usikre og tvivlsomme ensomhed, begav synderen sig ud på en færd, som mindede om ”Menneskesønnen, som end ikke havde noget at hvile sit hoved på”. For ”en discipel står ikke over sin Mester”.

Men aflad blev stille og roligt forvandlet til en STRAF og ikke til retledning! At gå pilgrimsvandring blev BETALING for begåede synder og oven i købet en BETALING man som rig kunne BETALE sig fra. Således gjorde dronning Margrethe 1, og vi har flere eksempler på professionelle pilgrimme i Danmark. Selv i dag får vi et ”afladsbrev”, når vi ankommer til Santiago de Compostela.

Personlig synes jeg, at pilgrimsvandring skal vandrers på den VEJ, som også er SANDHEDEN og LIVET.

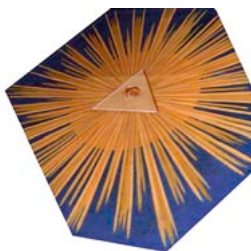

Madonna- og helgendyrkelse sniger sig umærkeligt ind, som et ”krydderi” den nye søgende tilsætter ”den smagsløse folkekirke” og danner i stedet sin helt egen personlige religion. Jeg skal ikke gøre mig selv bedre, end jeg er. Jeg har selv flirtet med Madonna, som ”Kraften, der blev kød”, men dette har ingen hold i skriften: ”Helligånden skal komme over dig, og den Højestes kraft skal overskygge dig.” Dette er ordene i Lukas 1.35. Maria er altså ikke ”Den kvindelige del af Gud”. At Gud har ”en kvindelig del”, hersker der ingen tvivl om. Det omtaler skriften: ”Gud skabte mennesket i sit billede, i Guds billede skabte Han det, som mand og kvinde skabte han dem.” 1. Mos. 1.27. Altså Guds billede ER mand og kvinde, eller rettere er OGSÅ mand og kvinde, for senere i 2. Mos. 3.14 siger Gud om SIG SELV: ”JEG er DEN, JEG er”. Altså kun Gud ved hvem og hvad Gud er.

**Personlig synes jeg, at pilgrims-
vandring skal vandrers på
den VEJ, som også er SAND-
HEDEN og LIVET.**

Maria som ”Guds kvindelige del” er der imidlertid intet skrift-belæg for: Hun er ”Guds Moder”, men ikke som katolikerne påstår: Undfanget ubesmattet i Anna Selv Tredjes skød.

Traditionen herfor stammer fra skrifterne ”Jacobs For-Evangelium”, som er fra år ca. 300-400, og Pseudo-Matthæus Evangeliet fra år ca. 700-800, samt ”Bogen om Marias fødsel” fra år ca. 900. Det er altså en langt senere tradition end evangelierne og må henregnes til myter og sagn, endskønt de kan være nok så interessante.

For hvis Marias undfangelse var ubesmattet, hvad så med Annas ?? osv. osv. Vi har kun skriftens ord i 1. Mos. 3.15, hvor der står: ”Jeg sætter skel mellem dig og kvinden, mellem dit afkom og hendes: Hendes afkom skal knuse dit hoved, og du skal bide hendes afkom i hælen”.

Traditionen siger, at de sorte Madonnaer er sorte, fordi de har taget de troendes synder på sig; men dermed tilsidesættes ”Påskens Offer” – Korsfæstelsen !! Maria-sværmeriet har i bund og grund sit udgangspunkt i den modvilje, der kaldes ”KORSETS FORARGELSE”. Maria bliver derimod billedet på ”det smukke” – ”det frugtbare” – ”moderkærligheden”, og det kan de fleste meget bedre lide !

Personlig synes jeg, at pilgrimsvandring ude i Guds natur, er at gå ind i ”Den største Katedral” og der stå ansigt til ansigt med ”Korsets Gåde”.

Munke- og nonnelivet var i middelalderen ”et liv på ryggen af menigmand”:

Klostrene levede fedt og godt af de gaver, som det omliggende samfund betænkte dem med. Det var et liv, som oprindeligt var tænkt skulle leves i nøjsomhed, men som udspillede sig i overflod. Man læser tit om, at klostrene havde selvstændig produktion, som de opretholdt livet med, men det liv i luksus, klostrene levede i i middelalderen og langt op i oplysningstiden, kunne kun opretholdes ved den gavestrøm de overøstes med. Den dag i dag er det så som så med produktion til opretholdelse af klosterlivet, og derfor skrumper klosterlivet langsomt ind. Det omliggende samfund er blevet sekulariseret og fedtet med gaverne.

På vandring til Santiago de Compostela oplever man, når man deltager i en messe, at ADSKILLELSEN stadig praktiseres: De som har afgivet "de evige løfter" står højere i rang end os, der "kun" er DØBT.

Når vi går pilgrimsvandring bevæger vi os langt væk fra dagligdagens stress og jag, og selv har jeg oplevet, at det var svært "at komme tilbage". Vi forledes alt for let til "pilgrimsvejens enkelthed" og glemmer "Arbejdets stille gudsdyrkelse". Pilgrimslivet bliver nemt "et liv i forsagelse", men desværre også nemt et liv med MIG SELV i centrum, og det er galt: For det er ikke mig, men Jesus, der er målet.

Personlig synes jeg, at pilgrimsvandring, hvor ORDET er vandringens mål,

supplerer "Arbejdets stille gudsdyrkelse" og højmessens godt: Det er "at bede med fødderne".

Jeg har nu forsøgt at tydeliggøre baggrunden for Luthers forbud mod pilgrimsvandring, men også forsøgt at vise, at dette forbud havde sit udgangspunkt i tidens grove forvrængning af begreberne. Jeg vil derfor slutte med nogle ord, som jeg håber kan gå hen og blive et slogan for Luthersk-pilgrimsvandring: "Man kan ikke opnå frelse ved at vandre, men ved at vandre opnå fokus på Ham, som er vor frelse."

Madonna- og helgendyrkelse sniger sig umærkeligt ind, som et "krydderi" den nye søgende tilsætter "den smagsløse folkekirke" og danner i stedet sin helt egen personlige religion.

Pilgrimsteologi med helgendyrkelse

Da jeg i Pilgrimmen nr. 11 skrev, at der er behov for at reformulere folkekirkens teologi, tænkte jeg dels på, at Luthers kamp i 1500-tallet ikke nødvendigvis er vores i dag, dels på at mange moderne pilgrimme ikke understøttes i forståelsen af det gudsnærvær, som de finder på caminoen. Derfor ønskede jeg, at man gennem artikler i Pilgrimmen kunne inspirere til opbygningen af en sådan moderne pilgrimsteologi. Jeg er derfor glad for, at Finn Buhl har svaret så ihærdigt på opfordringen. Uenigheden mellem os er kun gavnlig for afklaring af et vanskeligt emne.

Lad mig forholde mig til elementer fra Finn Buhls artikel her i Pilgrimmen nr. 12. Tillad mig at være omstændelig.

Pilgrimsteologi

Finn Buhl mener, at der ikke er behov for en omformulering af teologien. Jeg vil gå så langt som til at mene, at vi netop på pilgrimsområdet i en lutheransk kirke tværtimod bør nedfælde en ny pilgrimsteologi til brug for moderne mennesker. En pilgrimsteologi er fraværende, og behovet er stort, hvis den vækkelse, der ruller over Europa, skal få gode kår.

Jeg forstår teologi som læren om Gud og dermed læren om, hvordan vi som mennesker kan omgås Gud - den usynlige Gud.

I middelalderen, da pilgrimsvæsenet stod på sit højeste, var situationen en anden end i dag. Mennesket stod over for at forfine og fordybe det guddommelige

*Sankt Jakob i kirken i Issy L'Eveque i Bourgogne i Frankrig på vejen til Santiago.
(Foto Bent Jul)*

ind i en kollektiv struktur. Resultatet blev, at det moderne Europa gennem renæssancen kunne fødes. I slutningen af denne proces dukker Luther op. Han får bl.a. gjort op med afladshandel og får oversat Biblen til europæiske sprog. Han er årsag til, at pilgrimsvandring fra Nordeuropa standser og at det efterfølgende også går i stå i de romersk-katolske lande.

Middelalderens hellige stræb efter at forfine den kollektive struktur, er nu blevet daglig virkelighed. Vi kan således næsten ikke se, at hverdagens jura, etik, sociale normer m.m. er kristne, hvorfor vi nu til dags oplever dem som verdslige. Alt sammen godt nok, for Guds skabelse virker tilsyneladende gennem menneskets kontakt til det hellige, hvorefter erfaringerne bliver almengjort i det verdslige.

Sådan, som jeg fornemmer Guds skaberplan, er menneskenes opgave i det 21. århundrede anderledes end i middelalderen. Individet er nu blevet mere tydeligt, jeg'erne har vokset sig (næsten alt for) stærke, og teknologien er ved at tage over på en række områder. Interessen for at realisere Selvet med dets behov for at gøre kærligheden til et fælles anliggende er blevet tydeligere for de spirituelt søgende.

Pilgrimsvandring er igen kommet i spil – for at hjælpe med at realisere det moderne menneskes udfordringer. På vore breddegrader er pilgrimsvandring en genfundet rite til på ny at komme

i kontakt med Gud. Men det moderne menneske har det svært ved at ”omgås” Gud. Den gamle ritus er glemt. Individets udfordring i dag er væsentligt forskellig fra middelalderens. Mange pilgrimme står med gudsoplevelser, som de ikke kan finde hjælp til at forstå, ligesom de har svært ved at omsætte den religiøse erfaring til dagligdag. Et moderne individ med et stærkt ”jeg” sanser formentlig Gud på en anden måde end folk i middelalderen. Et andet problem er, at erfaringer fra mødet med Gud nu skal fordybes i en personlighedsstruktur, som har et gryende, kærlighedoptaget Selv i udsigt.

Guds skabelse virker tilsyneladende gennem menneskets kontakt til det hellige, hvorefter erfaringerne bliver almengjort i det verdslige. Sådan, som jeg fornemmer Guds skaberplan, er menneskenes opgave i det 21. århundrede anderledes end tidligere. Individet er blevet mere tydeligt, jeg'erne har vokset sig (næsten alt for) stærke, teknologien er ved at tage over på en række områder. Interessen for at realisere selvet, og dermed at gøre kærligheden til et fælles anliggende, er blevet tydeligt for de spirituelt søgende.

Ser man på pilgrimsvandring i dag og tidligere, er det tydeligt, at elementer af selvudvikling, naturtilknytning, kropsudfoldelse og eksistentielle møder mellem pilgrimene er vokset i betydning. Man kan se alt dette som udtryk for det moderne menneskes situation.

En pilgrimsteologi skal hjælpe det moderne menneske med at omgås Gud. Denne teologi skal formentlig bygge på de gamle elementer fra den klassiske pilgrimsrite. (Se min artikel ”Pilgrimsturen set som en rite” i Pilgrimmen nr. 6, 2003 – den findes på foreningens hjemmeside, bl.a. i artikeldatabasen) Luthers lære skal ses efter i sømmene, hvilket bl.a. vil fremgå af det efterfølgende. Teologien skal gives råd til, hvordan det moderne menneske gennem pilgrimsvandring kan forholde sig til udfordringen med realiseringen af et kærlighedsfuldt Selv. En pilgrimsteologi er i sig selv en udfordrende opgave.

En pilgrimsteologi skal hjælpe det moderne menneske med at omgås Gud. Denne teologi skal formentlig bygge på de gamle elementer fra den klassiske pilgrimsrite.

Luthers lære skal ses efter i sømmene. Teologien skal gives råd til, hvordan det moderne menneske gennem pilgrimsvandring kan forholde sig til udfordring med realiseringen af et kærlighedsfuldt Selv

Luther og præster

Jeg beklager meget, men jeg ser ikke, at Luther i den nuværende fortolkning er til direkte hjælp for pilgrimme. Danske præster er ofte i vildrede med hensyn til, hvordan de skal forholde sig til pilgrimme. De har sjældent gået længerevarende pilgrimsvandringer,

*Moder Maria og Maria Magdalene ved korsfæstelsen.
(Foto Bent Jul)*

Luthers opfattelse er i modstrid med mine erfaringer fra egen Jakobsvandring til Santiago de Compostela. Her viste det værdifulde sig netop i, at Jakobs Brev blev levendegjort for mig. Gad vide om tilsvarende ikke ville være sket for Luther, såfremt han havde vandret til graven i Galicien med Jakobsbønner?

og de står ofte svagt, når pilgrimmen vender tilbage med ”høje” oplevelser af Guds nærvær. Sådanne erfaringer er i disse år fremmede for dem.

Når nu præster ikke har gedigne erfaringer fra pilgrimslivet, så kunne man støtte dem ved at udvikle en pilgrimsteologi. Dog når de næppe indsigt uden at gå konkret til værks og afprøve en sådan pilgrimsteologi. Når præster vandrer, er de ikke præster; så er de pilgrimme. Gennem selve vandringen opstår der en ny relation til Gud.

Finn Buhl skriver, at han forholder sig meget Luthersk til begrebet pilgrimsvandring: Nemlig, at den indre fromhed bør komme til udtryk gennem den ydre. Jeg er enig i, at Luther har haft et skarpt øje for fromhed. Hans besøg i Rom rystede ham, for han så falskheden bag dens fromme facade. Derfor fik han et bedre syn på, hvad fromhed er.

Jeg kan imidlertid ikke undgå at tænke på, at Luther slet ikke forstod sig på Jakobs Brev, som er det testamente, der beskæftiger sig mest med at vise sin tro i gerning. Luthers velbegrundede foragt for falskheden i den daværende kirke forhindrede ham desværre i at tage Jakobsbrevet til sig. Han kaldet det et ”strå-brev”, og ser det derved som halm uden værdifulde kerner. Moderne mennesker med pilgrimserfaring kan bedre end Luther se Jakobs Brev som udtryk for en ægte fromhed til manifestation af tro.

Jeg kan ikke andet en beklage, at Luthers velbegrundede vrede over afladshandel, og hans tanker om retfærdiggørelse gennem troen, også medførte at Jakobsbrevet røg ud af nordboernes bevidsthed. Det giver problemer for de tusinder af pilgrimme, der årligt igen vandrer til Santiago. Det skal en ny pilgrimsteologi efter min mening også rette op på.

Luthers opfattelse er i modstrid med mine erfaringer fra egen Jakobsvandring til Santiago de Compostela. Her viste det værdifulde sig netop i, at Jakobsbrevet blev levendegjort for mig. Gad vide om tilsvarende ikke ville være sket for Luther, såfremt han havde vandret til graven i Galicien med Jakobsbønner?

En pilgrimsteologi skal derfor pege på, at en pilgrimsvandring til Sankt Jakob vil tendere til at levendegøre det, som Sankt Jakob repræsenterer i Biblen. I dette tilfælde hans kaldelse til discipel, hans deltagelse i forklarelsen på bjerget og troens udtryk i Jakobs Brev.

Jeg kan ikke andet en beklage, at Luthers velbegrundede vrede over afladshandel, og hans tanker om retfærdiggørelse gennem troen også medførte at Jakobsbrevet røg ud af nordboernes bevidsthed. Det giver problemer for de tusinder af pilgrimme, der årligt vandrer til Santiago. Det skal en ny pilgrimsteologi efter min mening også rette op på.

Det jeg har forsøgt at illustrere i ovenstående er, at en sådan vandring med en helgen i sindet, ikke er en banal "helgendyrkelse". Tværtimod er det en frugtbar indstilling til gennem den levende Bibel at omgås Gud. Derfor kan helgener høre med i en pilgrimsvandring. Dette er praktisk pilgrimsteologi! Det virker i mit liv!

Helgendyrkelse

Finn Buhl skriver at "madonna- og helgendyrkelse sniger sig umærkeligt ind, som et "krydderi" som den nye søgende tilsætter "den smags-løse folkekirke" og danner i stedet sin helt egen personlige religion".

Jeg synes, at dette udsagn er udtryk for en Lutheransk indoktrinering, som vi har behov for at gøre op med. Jeg vil illustrere mit synspunkt med eksempler fra mine egne pilgrimsvandring til helligsteder i Europa og Mellemøsten.

Lad mig bruge min 3-4 ugers Maria-Magdalena-vandring i år i Frankrig fra Limoges til Vézelay. Relikvier af Maria Magdalena har ligget i katedralen i Vézelay i flere hundrede år. De er årsag til, at denne lille by er blevet et betydningsfuldt kristent center med mange turister og pilgrimme. Er en valfart til Sankt Maria Magdalene at dyrke min egen religion? Er det new ages? Lad mig da forklare "min personlige" teologi:

Jeg har lært, at Biblen er levende virkelighed. Læser jeg således et stykke og mediterer på det, ændres min opfattelse af såvel Biblen som min egen indstilling til verden. Sådan er en valfart også.

Når jeg tager på pilgrimsvandring til Vézelay, har jeg naturligvis et ærinde. Ellers ville jeg jo blive hjemme. Jeg har udvalgt netop Vézelay, fordi jeg i Maria Magdalene håber at kunne finde et svar på mit ærinde. Derfor sørger jeg for at "hun" aktiveres i min praksis på vejen. Undervejs læser jeg dagligt 10-15 minutter i Biblen i de afsnit, der omhandler hende. Jeg tænker ofte på mit anliggende og omformulerer mit spørgsmål til "hende" et par gange.

Hvad sker der ? Jo, den del af Biblen,

som ”hun” repræsenterer, indvirker dynamisk i forhold til min problematik – altså i forhold til det sind, som jeg nu engang går med. Problematikken bliver levende. Jeg bliver mere og mere klar på, hvad det er, jeg vil ”hende”. Undervejs er der opbygget en spænding mellem Maria-Magdalena og mig. Dermed mener jeg, at jeg har erkendt en spænding og en adskillelse mellem mig og den flig af Gud, som hun repræsenterer.

Ved målet, katedralen i Vézelay, fremfører jeg mit anliggende og gennemfører naturligvis de ritualer, som hører stedet til. Jeg forsøger at holde mig stille og lyttende. Jeg opholder mig helst på stedet et par dage i relativ stilhed.

Dér i katedralen åbenbares svaret for mig. Det kommer ofte overraskende. Somme tider direkte, andre gange i en mere underfundig form. Når det sker, er jeg ikke i tvivl.

Jeg takker Gud for, at Han har givet mig svar. Jeg har ved pilgrimsmålene altid følt min ringhed og min tvivl; men hver gang er jeg blevet overrasket af nåden (et svært ord!).

Det jeg har forsøgt at illustrere i ovenstående er, at en sådan vandring med en helgen i sindet ikke er en banal ”helgendyrkelse”. Tværtimod er det en frugtbar indstilling til gennem den levende Bibel at omgås Gud. Derfor kan helgener høre med i en pilgrimsvandring.

Dette er praktisk pilgrimsteologi! Mon Luther overså det? Det virker i mit liv! Det interessante er, om det er så generelt, at det kan ritualiseres og beskrives i en pilgrimsteologi.

Fortsæt debatten

Jeg ser gerne, at Pilgrimmen lægger spalteplads til en videre konkretisering af en moderne pilgrimsteologi. Skriv frit frem!

Katedralen i Vézelay med relikvierne af Maria Magdalena. (Foto Bent Jul)

Fra Santiago til Finisterra – 3 dage til Verdens Ende

I sidste nummer af Pilgrimmen (nr. 11) fortalte forfatteren, om turen fra Porto i Portugal til Santiago i Spanien, men at hun ikke havde tid til at fortsætte til Finisterra. Derfor måtte hun tage en ny lille ferie, for at tage det sidste stykke til Verdens Ende, Finisterra. Også denne sidste etappe på 3 dage blev præget af hårdt vejr med regn. Atlanterhavet har jo stor påvirkning på klimaet i dette vestligste område af Europa.

Af Hannah Forslund

Turen fra Santiago til Finisterra er på 90 km, og kan gøres på 2 forskellige måder. Man kan gå til Negreira, 22 km. til Hospital, 38 km. og til Finisterra, 30 km. Eller man kan gå til Negreira, 22 km. til Hospital 38 km. til Muxia, 29 km. til Finisterra 31 km. Og man kan så afgøre, om man vil gå tilbage til Santiago igen. Ruterne er meget smukke, især den fra Muxia til Finisterra, men også ruten fra Hospital, over Cee, hvor man kan se kysten hele vejen til Finisterra.

Vi startede i Santiago kl. 4 om eftermiddagen, fordi mit fly var lidt forsinket. Jeg var ankommet i september, var rejst hjem, og tog til Santiago igen for at afslutte turen. Jeg kunne jo ikke tage min stav med i flyveren, så jeg tog ind på pilgrimskontoret, og tog en af dem, som var blevet efterladt der. Turen til Negreira var utrolig smukt, det sidste stykke så jeg ikke så meget af, da det var blevet mørkt, men min rejsekammerat havde taget turen før, og havde taget

en del billeder. Smukke vandfald og mange bakker. Vi ankom kl. 20.45 til et flot rent herberg, hvor der var en del andre pilgrimme, bl.a. en spanier, som havde taget hele den franske camino på badesko. Han fortalte mig, at han havde gået ruten før i støvler, men havde fået så mange vabler, at han havde skiftet til badesko, og voila... ingen vabler. Tog et dejligt bad i et rent badeværelse, og fik lidt søvn, før vi blev vækket af orkanen ”Wilma” som ramte Spaniens kyst med fuld styrke. Her glemte jeg så mit nattøj desværre. Der var ingen hospitaliero, og ingen betaling.

Næste dag, lørdag, var ikke sjov. Vi blæste næsten omkuld og regnen styrtede ned. Regnvandet løb i skoene, og man tog sko og sokker af, for at vride sokkerne og tømme skoene. Det turde jeg ikke gøre, fordi jeg allerede havde fået 2 vabler dagen i forvejen, og vidste, at jeg så aldrig ville få skoene på igen. Det var en hård tur, op og ned ad bakkerne,

jeg tror det er et smukt område, men det var svært af se, når det styrtede ned hele tiden. Ind i mellem gik vi forkert, men så var der altid nogen som råbte efter os, og som så sendte os på den rigtige rute igen. Det blæste så kraftigt, at vores ponchoer hele tiden blæste om ørerne på os eller næsten blæste af. Det var en meget lang og trættende dag. Vi mødte Johan, fra Tyskland, og Anna, fra Syd Korea igen. Johan havde ingen regntøj og heller ingen regnslag til sin rygsæk, så alt hans tøj var gennemblødt. Vi stoppede op for Hospital, i Olveiroa, i et dejligt herberg, hvor man sov på den ene side af gaden, og hvor opholdsstuen og køkkenet var på den anden side af gaden. Her fik man så et stempel i sit pilgrimspas og

også maden, som bestod af suppe, brød, frugt og vin. Meget hyggeligt køkken og fællesspisning, mens vinden ruskede udenfor. Ingen betaling, men man kunne lægge penge.

Følgende dag, søndag, var det blevet ”vintertid”, men det var alligevel buldrende mørkt, da vi stod op. Fik lidt kaffe og gammelt brød, og noget smertestillende til fødderne, og så af sted. Opad og opad, men meget smukt vejr, da støvregnen havde lagt sig. Vi mødte en franskmænd som fortalte os, at han var på vej hjem til Lyon igen, hvor han også var startet. Og han fortalte også, at vejret havde været så slemt ved kysten dagen før, at han næsten ikke kunne holde sig

på vejen. Han var nu også en meget lille mand. Vi havde egentligt besluttet, at vi ville til Muxia, men da vi fandt ud af, at der ingenting var mellem Hospital og Muxia, ingen cafe eller restaurant, besluttede vi at tage til Finisterra først. Det sidste stykke før Cee gik det nedad, og det var absolut ikke sjovt for mine tæer, hvor al huden var blevet slidt af på grund af de våde sokker. Her kom vi forbi et sted, hvor der var en slags mindetavle for en ulykke den 15 juli 2005. Her var det nedad, med mange sten, så måske er nogen faldet? Der stod paracuello, og det tolkede jeg som en brækket nakke?

Mine fødder sagde stop, ikke mere, og vi tilbragte eftermiddagen ved kysten i Cee, dejlig kystby, hvor der også var marked. Der er et herberg i Cee, men vi besluttede at gå 2 km. videre til Corcubión, hvor et meget gæstfrit par bød velkommen, og hvor vi også fik aftensmad, suppe, brød, yoghurt og vand. Og morgenmad. Der boede også en tysker, så vi var kun 3 i alt. Meget hyggelig opholdstue, stor have, og dejlige badeværelser og soverum. Også her var det gratis, men man kunne jo altid give et tilskud. Her følte man sig virkelig velkommen.

Næste dag var der jo ikke så langt til Finisterra. En smuk tur langs kysten, man kunne måske nok være gået i vandet, hvis årstiden var til det. I Finisterra er der et herberg midt i byen (ved stranden) som først åbner kl. 17, men man kan stille sin taske derind og så vandre de 3 km. til

fyrtårnet, hvor man kan brænde sit tøj, bade og begynde sit nye liv som et nyt menneske.

Vejret var dejligt, dog fik vi et ordentligt regnskyl på vej til fyrtårnet, men så kom solen igen. I herberget var der mange mennesker, mange nationaliteter, alle lavede mad, og delte mad og vin, og snakken gik. Det kostede heller ikke noget, og her får man oven i købet et meget flot bevis på, at man har gået til Finisterra. Der blev festet denne nat, fordi Spanien havde fået en ny prinsesse.

Næste dag tog min rejsekammerat bussen til Santiago, han skulle tilbage, og jeg forsøgte at gå på nogle nye sandaler, som jeg havde købt. Men desværre, det gik ikke, så jeg tog bussen til Muxia, hvor vejret var endnu dårligere. I Muxia ligger pilgrimskontoret tæt på havnen, og man overnatter på gulvet i en gymnastiksal ikke så langt derfra. Det styrtregnede hele tiden med enorme kastevinde, så jeg var ikke udenfor en dør. Lejede et værelse, og ventede på det gode vejr. Da det ikke kom, tog jeg bussen til Santiago og så undervejs, hvor meget vand der var kommet. Mange steder var der oversvømmelser og væltede træer. Men trods det, kunne man godt se, at det er en smuk tur, hvis vejrguderne er med en. Så jeg regner (regn igen!!) med at tage resten af turen til næste år.

Hannah Forslund
Randers den 5. november.

Hej Ho fra de schweiziske Jakobsveje

Steen Vedby Nielsen startede i begyndelsen af maj sin pilgrimsvandring fra Danmark til Santiago. Utraditionelt vil han undvige Frankrig og er derfor vandret helt ned til Schweiz for der at følge gamle Jakobsveje til Le Puy i Frankrig. Derfra går det ad den kendte GR65 til Pyrenæerne og videre til endemålet. Turen til Schweiz betyder en omvej på flere hundrede kilometer, hvorfor han først kan slutte sin godt 4.000 kilometer lange pilgrimsvandring sidst i oktober. Redaktionen har her redigeret i mails han har sendt til en større skare interesserede, der har fulgt hans færd. Redaktionen har valgt at vise udpluk fra Steens indgang til Schweiz og overgangen til Frankrig. Ingen danskere har tidligere beskrevet disse Schweiziske Jakobsveje. Mon Steen er den første dansker, der har vandret på disse?

Af Steen Vedby Nielsen

Udpluk og redaktion af Bent Jul

På vej til Freiburg Im Breisgau i Sydtyskland Medio juli 2006

Det var en dejlig vandring i dag. Bjergene kom nærmere som aldrig før, og de er nu faktisk halvhøje. Landskabet var bare overbeplantet med majs og frugttræer. Stien var der ingen problemer med, før jeg kom i nærheden af Freiburg. Så gik den ellers fuldstændigt i baglås. Stien forsvandt og alle veje blev til motorveje eller noget der lignede. Det gad jeg ikke vade rundt i, så jeg tog et tog de sidste km.

Aldrig før i Tyskland har jeg set så

mange mennesker. Det var som en kæmpe tobenet myretue, nogen havde stukket en stor kæp i. Forstår nu godt grunden til de mange mennesker. Byens gamle bydel er meget flot, med et utal af gamle ting. Den er også utroligt flot genopbygget, efter Anden Verdenskrig, som jævned store dele af den med jorden.

Fandt ved et tilfælde et hotel, - men tager videre i morgen. Her er lige lidt for mange mennesker efter min smag.

Fra Sydtyskland på vej mod Basel i Schweiz

Er nu helt tydelig i Schwarzwald. Bjergene går skråt til venstre mod øst. De er mellem 1000 og 1200 m høje. Tæt bevokset med skov, med slugter, dale og veje - store som små.

Følger forsat cykelvejen B3, den nye eller gamle som det nu passer bedst. Den slynger sig ud og ind mellem det åbne land og ganske tæt på landevejen. Ofte må der vandres større omveje i området. Landet er mere åbent efter som Rhindalen bliver bredere.

Høsten af korn er i fuld gang mange steder. Egnen er fuld af frugttræer og bærbuske. Æbler, pærer, blommer, forskellige bær, som fx. jordbær. Ingen er rigtige modne endnu, - men det varer ikke længe. Der er ufattelig mange kirsebærtræer langs stien. Deres frugter drysser ned på stien. Hvor de sammen med grus bliver til en klæbrig masse under sålerne. Så må Schweizerkniven i arbejde.

Her er også mange fugle af forskellig størrelse. Gråspurven er også her en sjov lille fugl. Der er også rovfugle, som ofte ses svæve i opvinden over bakkerne. Firbenene sidder tit i solen og varmer sig.

Vejret er forsat i høj grad sommer, med temperaturer over 30 grader. De sidste dage har det blæst en herlig halvstrid blæst.

Kom i går gennem en lidt større by. Efter at have drukket noget sukker (cola) hos en tyrk, så jeg skråt overfor en stor Intersport forretning. Stak lige snuden ind, for at se efter støvler. De havde sørme mine støvler i den rigtige størrelse. Så 10 min. senere vandrede jeg glad derfra i et par splinternye støvler, med lige hæle.

Portræt af Steen Vedby Nielsen

På vej til fra Basel til Biel / Bienne i Schweiz

Sidst i Juli 2006

Endelig fandt jeg en IT-cafe, for første gang siden Freiburg i Tyskland.

Kom hurtigt til Basel, tog toget det sidste stykke da alle veje blev til motorveje og alle stier forsvandt. Dukkede op fra banegården, fandt en turist information og gik derefter efter de byer, der skulle bringe mig til Fribourg. I Fribourg går den Schweizske "Jakobsweg", som skal føre mig til Le Puy i Frankrig. Der håber jeg endelig at møde andre pilgrimme.

Fandt hurtigt ud af at Schweiz er særdeles bulet, for ikke at sige fyldt

med alle mulige bjerge. Den første bjergkæde skulle jeg over, for at nå fladlandet, inden den næste kæde, der går længere sydpå.

De første dage gik fint derudaf, som i Tyskland. Vandrede fra landsby til landsby og overnattede, hvor jeg kom frem. De indfødte taler en slags tysk, der lyder som om de har kartofler i munden. På 3'die dagen gik det helt galt. Pludselig stod alt på fransk og de talte gudhjælpemig også fransk alle vegne, selv spisekortet. For mig kunne de lige så godt tale Kinesisk - hmmm.

Nå - heldigvis taler de også en slags tysk - men nu med en styg fransk accent. Og deres penge (SF) skal man også lige vænne sig til. Det er sgu ikke let at være pilgrim.

Turen gennem bjergkæden tog 2 dage og var noget helt nyt og flot. Dalene var særdeles smalle og de grønne bjerge strakte sig stejlt op på begge sider. Der var lige plads til floden, 2 bilspor og jernbanen. Ofte var der heller ikke plads til stien, så rabatten måtte tages i brug. De fleste steder er stien dog god og godt afmærket. Mange steder i dag var der gang i arbejdet med at vedligeholde vejene og bjergsiderne. Det drysser ofte med små og store sten. Store bjergvægge er plastret til med net og andre forhindringer for at holde på de løse brokker.

Oppe på skråningerne vader køerne rundt med en klokke om halsen. Høs-

ten er også her i fuld gang, og der er mange blomster bl.a. store solsikke-marker. Vejret har været som det plejer, dvs. sol og sommer med temp. over 30 grader. Lige nu er det dog tordenvejr og regn. Man kan fornemme hvordan tordenskraldene ruller rundt i de omkringliggende dale.

Og her er ca. 50 % dyrere end i Tyskland. Så det gør ikke så meget, at jeg skulle være igennem på en 14 dages tid.

Folk er mere reserverede og mutte end tyskerne. Dog er alle, jeg har spurgt om noget, meget hjælpsomme.

Har lige været et smut rundt og se mig lidt omkring. Underligt med alle de mennesker, der sludrer løs, og jeg ikke forstår en bjælde. En øl på en cafe koster ca.35 kr,-; et ordentligt måltid hos en kineser ca. 50 kr.

Vandrer videre i morgen mod Bern, derfra er der ca.25 km. til Fribourg.

Fribourg i Schweiz

D. 28. juli 2000

Efter et par lange dages vandringer er jeg omsider kommet til Fribourg. Overnattede i nat i Flamatt på et ok hotel og god mad. Sov som en sten.

Næste dag skulle de sidste 19 km. vandre ind til Fribourg. Vågnede tidligt, og så lige morgen vejrudsigten. Den

lovede regn engang over middag. Så kunne jeg ligeså godt tage af sted. Kom af sted kl. 7.25 i overskyet vejr og kun en temp. på 21 grader. Gik såmænd og småfros, mærkelig fornemmelse, - for det er knageme længe siden, at jeg har prøvet det.

Der var mulighed for at vælge både en cykelsti og en vandresti, men værten havde fortalt, at det ville forlænge dagen med 8-9 km. med megen op og nedstigning. Det gad jeg ærlig talt ikke, så jeg tog landevejen som så mange gange før.

Timerne gik, og jeg holdt en pause når der var lidt skygge.

Kunne fra en bakketop se toppene af kirkespirene i Fribourg. Den næste time eller mere gik det nedad mod floden. Den skulle passeres for derefter at vandre højt op på den anden side. Ved vejen var der flere statuer af Sct. Jakob. Deroppe lå den gamle bydel og den store Dom. Det var noget af en opstigning, 3-400 m. lige i vejret i mid-dagsheden. Puh ha.

Havde på den anden side mødt det første lille blå skilt med muslingeskal-len og pilen i den retning pilgrimmen skulle gå. Det var en meget stærk

følelse med et at vide, at nu, nu gik du på det gamle spor.

Fulgte pilene ned og op til Domen. Videre stejlt op gennem byen til jeg fandt et hotel i en sidegade til gågaden.

Skulle lige tjekke om de blå pile nu også gik i den rigtige retning. Ved banegården så jeg de første rigtige skilte med afstanden i timer til næste by eller pilgrimsstop. Godt nok, så kunne jeg slappe bedre af.

Sov for en gangs skyld lige til 8.30.!! Gik ned til Domen og så mig lidt om. Et kolossalt stort rum med mange flotte glasmosaikker. Fik også tændt et par lys.

Kordeggen - eller hvad han nu var - gav mig et flot stempel af Sct. Jakob i pilgrimspasset. Det løftede stemningen endnu et nøk.

Vidste nu hvor den gamle pilgrimsvej var. Men om jeg så andre pilgrimme - nix ikke en eneste.

Ok - det er måske min lod at skulle vandre alene gennem denne del af verden. Ok - så er det bare sådan. Ingen sure miner af den grund.

Steen Vedby Nielsen under en af de daglige træningsture på 25 km inden starten omkring 1 maj.

Steen Vedby Nielsen forbereder den lange vandring på mere end 4.000 km

St. Genix-sur-Guiers (Frankrig)

D. 11. august 2006

Er nu i St.Gennix-sur-Guiers. Ja - det er fandens til bynavne de har hernede.

Det her land er en større udfordring end de foregående tilsammen.

Frankrig er her efter grænsen til Schweiz utrolig smukt og farverigt; grønt og frodigt. Det er også et vildt land med en natur, der overgår Sydtyskland og Schweiz. Bjergene er højere og tættere på; - du vandrer faktisk på dem. Stien er forsat meget godt afmærket, men gå ikke forkert !! , den blå musling er kun 6x5 cm.

Stien er ofte en smal grusvej med sten og brokker i alle mulige og umulige størrelser. Ofte med lange stejle stigninger og ditto bratte nedstigninger. Du kommer igennem flere små landsbyer; med som regel ingen butikker af nogen art. Der er heldigvis ofte en kilde eller en lille fontæne, og vandet er lige så godt som vinen.

Og sproget; I guder. Folk taler kun og KUN fransk!! Dog kan der som regel findes nogen der kan bare lidt tysk eller engelsk. Det har givet nogle "overraskelser", når jeg har bestilt mad efter spisekortet. Det jeg troede var fisk i tomatsovs, vidste sig at vare tynde skiver skinke med honningmelon i skiver !!.

Ofte er der en 3 retters menu til billige penge. Og det er knageme god mad de laver her til lands. For ikke at glemme deres vin - ummm, og oste.

Har fulgt floden Rhône de sidste dage. Her er den en rigtig flod; bred og med mange svingninger og strømhvirvler.

Jeg troede, at der var 125 km. til Le Puy, i stedet var der 377 - så det kommer nok til at tage små 18 - 20 dage.

Fra Geneve er der 1886 km. til Santiago de Compostela. Og fra Geneve til DK. ca. 2200. Altså en strækning på mere end 4.000 km. Jeg har gået mere end halvdelen.

Tænk at Tyskland og Schweiz er jeg vandret igennem, det er slet ikke til at fatte. Hvor var Tyskland dog stort; - det land gjorde om noget mig til Pilgrim. Og nu er jeg i gang med Frankrig..... Som tiden dog går. Nu er det jo snart efterår, og nye farver dukker op. Synes at træerne allerede så småt er begyndt at få de gyldne farver. Og dagen aftager jo også hernede.

Har så småt spottet de første pilgrimme, så nu lysner det også på det punkt.

Hej Ho er vist Steen Vedby Nielsens valgsprog. Hovedparten af de mails han har sendt hjem til venner og bekendt indledes med Hej Ho. Vi glæder os alle til at høre yderligere beretninger fra Steen, når han er kommet tilbage til Danmark.

Kommentar til Steen Vedby Nielsens vejvalg fra Danmark til Santiago

Af Bent Jul

Steen Vedbys rute er utraditionel for en dansk pilgrims vandring til Santiago. For at undgå at skulle vandre i Frankrig, hvis sprog Steen ikke behersker, har han valgt at vandre så langt som muligt sydpå i Tyskland. Han er gået helt ned til Basel på grænsen mellem Tyskland og Schweiz for så i Schweiz at finde Jakobsvejen i Fribourg. Herfra har han fulgt mærkede pilgrimsveje til Le Puy i Frankrig. Herfra går en meget kendt pilgrimsvej til Pyrenæerne, GR65. Denne vej er den mest benyttede vandrevej i Frankrig og man kan gå den uden at have de store franskkundskaber. Mange franske pilgrimme går fra Le Puy til Santiago, så på denne vej vil man kunne finde godt følgeskab.

Ned gennem Tyskland har Steen dels fulgt en kendt Fernwanderweg, men har tit foretrukket en parallel cykelvej, idet Steen ikke er bange for asfalt.

Sammenligner man Steens rute med Børge Jacobsens tur i 2001 og Gitta Bechshøfts tur i 2004 har de stort set gået på de samme ruter som Steen i Tyskland; men de 2 andre stoppede meget før, for at vandre vestpå over

til Köln. Karen og Bent gik i 1998 til Glückstadt ved Elben og fortsatte ned over Bremen og Münster til Köln, hvilket i grove træk er de samme vandreveje som vore Nordtyske venner er ved at gøre til officiel Jakobsvej. (Se artikel af Kaj Højland)

Karen, Bent, Børge og Gitta tog fra Köln til Vezelay. Herfra fortsatte Karen, Bent og Børge direkte sydpå til Le Puy, hvilket er en omvej på få hundrede kilometer. Gitta tog den direkte vej fra Vezelay over Limoges til Pyrenæerne.

Nu savnes en dansk pilgrim der vil gå over Amsterdam, Paris og Bordeaux til Pyrenæerne.

Hvem er denne mand ?

Af Bent Jul

Redaktøren har besøgt Brahetrolleborg slot og kirke på Fyn. De er opført fra midten af 1200-tallet som cistercienserklosteret Holme Kloster (Insula Dei). Skønt mange ombygninger siden har forandret det oprindelige klosteranlæg, regnes Brahetrolleborg stadig for det bedst bevarede cistercienserkloster i Norden.

At det er et cistercienserkloster er ret let at se, for landskabet foran kirken er et lavt område, som helt sikkert har været en sø, som nu er tørlagt. Cistercienserne elskede at bo ved vand. De forsynede ofte klostrene med rent vand gennem fine tilløb og sørgede desuden for velplanlagte spildevands afledning.

Under besøget fandt jeg denne gamle figur på en opsats på kirkevægen. Cistercienserne havde jo gode kontakter til Santiago de Compostela, så ud fra staven og dokumentet (Jabobsbrevet) at dømme antog jeg den for at være Sankt Jacob?

Kirkens personale undrede sig over, hvem figuren viser. Hvis du er i stand til at analysere figuren, vil redaktionen opfordre dig til at fremsende en artikel.

Via Francigena – en europæisk pilgrimsrute

I Pilgrimmen nr. 11 forsøgte Pilgrimmen at give et perspektiv på pilgrimsvejene i Norden. Foreningens aktiviteter sammen med "Freundeskreis der Jakobswege in Norddeutschland" blev omtalt. Denne gang vil vi se på et europæisk initiativ, som har stået på i 10 år, nemlig etableringen af en vej fra Canterbury i England til Rom i Italien.

Af Bent Jul

De fleste Jakobspilgrimme kender europakort med pilgrimsveje, der fra alle hjørner af Vesteuropa fører til Sankt Jakobs grav i katedralen i Santiago de Compostela. Mange kender også Sankt Peters grav i Rom; men kun få moderne pilgrimme vandrer til Rom, for vandresterne er ret ukendte.

Og dog har der de sidste 10 år været arbejdet på at føre veje frem til Sankt Peters grav i Peterskirken i Rom. Det er gammel tradition at tage til Rom på pilgrimsrejse. Rom er også pavens by og dermed centrum for romerkirkens mange institutioner og mange karrierefremmende uddannelser indenfor den romersk katolske kirke.

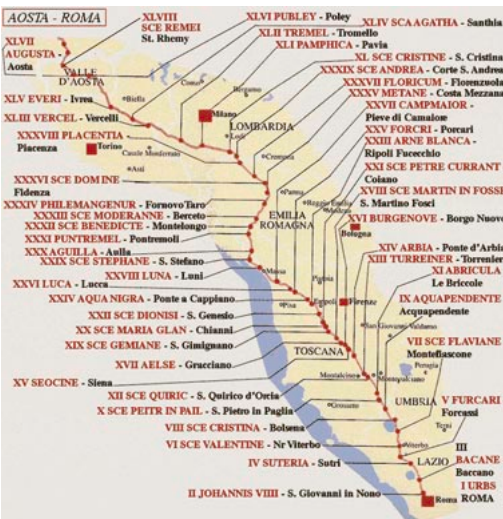
De nye pilgrimsveje er primært etableret ad de gamle ruter fra Canterbury i England, hen over Frankrig, Schweiz og It-

alien til Rom. Forlægget er en gammel beretning fra en engelsk ærkebiskop der efter sigende levede i 900-tallet. Ruten kaldes Via Francigena. I 1994 blev den udpeget som kulturrute af EU og kulturministre i en del af de berørte lande har støttet den senere udbygning. De seneste par år er der kommet god gang i vejbeskrivelserne i Italien bedømt ud fra omfanget af italienske hjemmesider, der omtaler Via Francigena.

Nu behøver en vej jo ikke at skulle beskrives med mange ord. Derfor har jeg besluttet mig for blot at vise et uddrag af landkort, idet disse for de fleste kan sætte fantasien og vandrelysten i gang.

Vil man læse mere kan man jo søge vejen på Google. Jeg foreslår, at man starter med den officielle internationale side www.francigena-international.org

Pilgrimsretræte for santiagopilgrimme

Har du lyst til at fordybe dine erfaringer fra din pilgrimsvandring til Santiago i 2006, vil vi foreslå dig, at melde dig til foreningens pilgrims-retræte i København i Filips Kirke og menighedshus.

Vore erfaringer er, at mange pilgrimme har oplevelser under og efter en pilgrimsvandring, som kan være svære at håndtere for den enkelte. De kan også være svære at dele med andre, der ikke har tilsvarende erfaringer. Derfor kan retræten blive en mulighed for at kunne fortælle din historie til andre, der også har deres historie at fortælle - til glæde for dig selv og til inspiration for andre.

Retræten arrangeres, så vi individuelt og i fællesskab efterbearbejder de spirituelle impulser fra pilgrimsturen. Vi vil tilstræbe, at gøre dette i en venlig og accepterende atmosfære.

Da vi ikke har prøvet et sådant arrangement før, må du være indstillet på, at du er med i ikke bare en personlig proces, men også bidrager med at opstille en model til brug næste år.

Retræten starter fredag aften med fælles spisning og en introduktion. Lørdag vil vi arbejde med de vigtigste erfaringer. Du skal derfor medbringe et par genstande eller et par fotografier/postkort fra din vandring. Du bedes desuden medbringe dine eventuelle dagbogsnotater og Det Ny Testamente. Søndagen vil blive brugt til at færdiggøre pilgrimsvandringen, dvs. vi vil konkretisere de spirituelle indtryk og erfaringer og finde en måde bedst muligt at omsætte disse erfaringer til nye indstillinger i hverdagen. Fredag og lørdag vil der være indlagt andagter. Søndag bliver der tid til kirkegang.

Retræten arrangeres af følgende, der alle har erfaring med såvel pilgrimslivet som kristne retræter:

Gunvor Blichfeldt

Præst i folkekirken

Tlf.: 32550111

Bent Jul

Kontorchef og redaktør af Pilgrimmen

Tlf.: 32548816

Kirsten Mandøe

Psykolog

Tlf.: 97545512

Tidspunkt

Retræten er planlagt at starte fredag d. 16. februar 2007 kl. 18.30 for at slutte søndag eftermiddag kl. ca. 14.00 i København.

Pris

Der vil blive opkrævet et deltagergebyr, der dækker mad, te, frugt mv. Ved tilmeldingen vil der blive opkrævet et acconto-beløb på 200 kr., som ikke tilbagebetales ved eventuel afmelding. Øvrige udgifter afholdes af foreningen. Retrætelederne er ulønnede.

Deltagerne finder selv logi i København.

Tilmelding

Tilmelding senest 6. januar 2007. Der er begrænset deltagerantal. Tilmeldingen skal ske med mail til bent.jul@privat.dk

Program og andre praktiske informationer vil da blive tilsendt dig. Hvis du har mulighed for at have en eller to pilgrimme boende fredag og lørdag nat, må du meget gerne anføre dette i din tilmelding

Spørgsmål

Har du spørgsmål, kan du kontakte de 3 retræteledere, som i øvrigt også kan være behjælpelig med at finde overnatningsmuligheder i København.

Erfaring efter pilgrimsvandringen

Redaktionen har modtaget en mail med en beretning fra en norsk pilgrim, der har gået sin første pilgrimsvandring. Det gav erfaring og lyst til at gå endnu engang. Efter ankomsten og messen i katedralen i Santiago de Compostela, vandrede hun i tre dage til Finisterra. Disse tre dage fik en magisk betydning.

Af Turid Matre, Norge

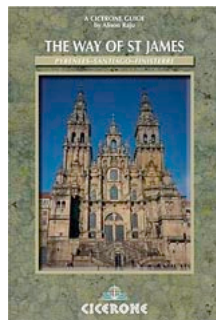
Hej med dig! Jeg har læst mails'ne du har sendt, og har lyst til at dele nogle tanker med dig. Jeg gik selv hele den spanske pilgrimsvej i fjor. Det var en aldeles dejlig tur, men nu bagefter ser jeg en del ting, som kunne være gjort anderledes og som gør, at jeg nok igen vil begive mig ud på vandring.

Det første jeg vil sige er, at jeg ikke var god nok til at være til stede i nuet. Jeg tænkte for meget i kilometer og hvor langt jeg skulle gå for at holde planen. Det er let at falde i den fælde.

Det andet jeg vil fortælle, er at jeg tilfældigvis ankom til Santiago en søndag formiddag og oplevede den fantastiske søndagsmesse i katedralen og det var en stor oplevelse.

Alligevel var den største oplevelse (også helt tilfældigt), at jeg havde tid til at gå de sidste tre dagsetaper ud til Fisterra/Verdens Ende. Disse tre dage var for mig de mest betydningsfulde på hele vandringen, tror jeg. Og det var så uventet, at disse sidste kilometer skulle

blive så rørende og specielle. Måske var det, fordi der ikke var flere forventninger..... at roen havde sænket sig over mig eller at freden her i naturen efter "Santiago-maset" eller samhørigheden med de andre pilgrimme, som også gik disse sidste dage.....eller det, at se havet efter alle ugerne..... eller glæden ved at sige farvel til støvlerne (jeg brændte dem helt ude ved fyret). Støvlerne, som havde været fantastisk gode alle kilometerne fra Le Puy..... jeg ved ikke, hvad det var, men disse sidste kilometer var i hvert fald fantastiske.

Flere guidebøger beskriver turen ud til Finisterra, en af dem er Alison Rajous bog fra forlaget Cicerone International Walking: The Way of St. James: Camino De Santiago - Pyrenees-Santiago-Finisterre: Camino De Santiago No. 1

Martin på 12 år forvandles på caminoen

Tidligt i september 2004 sad Martin på 12 år og hans mor i flyet på vej til Madrid. De skulle til Roncesvalles for at gå derfra til Santiago. Det blev til 760 km, der forvandlede Martin og deres indbyrdes forhold.

Af Siri – oversat fra norsk af Henrik Friediger

Vinteren før hørte jeg første gang om pilgrimsturen til Santiago i Spanien. En kollega nævnte at hun ville rejse dertil med sin datter en gang. Mærkeligt og eksotisk, tænkte jeg. Senere dukkede denne tur op flere gange i bøger jeg læste, og jeg traf andre mennesker som havde været der. Alligevel var det fjernet fra vores verden og ikke noget vi tænkte på at gøre. Før vi altså nu sad i flyet med pakkede rygsække og en måned fri fra skolen.

Vi er, Martin på det tidspunkt 12 år med store skoleproblemer og jeg, hans mor. Martin har altid haft vanskeligheder i skolen. Ikke først og fremmest fagligt, men socialt. Han faldt tidligt udenfor i klassefællesskabet og dermed også i aktiviteter og fællesskab udenfor skolen. Med en usædvanlig god lærer fungerede skoledagen alligevel oftest udmærket i de mindre klasser. Men efterhånden forværredes situationen. Martin var helt udenfor socialt, havde ingen venner og blev ikke længere indbudt til de andre børns fødselsdage. Han kunne være aggressiv i frikvartererne og begyndte

at lave lyde i timerne. De andre børn i klassen og på skolen afviste ham stadig stærkere og mere direkte. Han blev taget ud af klassen. I begyndelsen blot nogle timer, men han hadede det, blev rasende og nægtede. Dette førte igen til at han blev helt fjernet fra klassen. Det sidste halve år af femte klasse sad han for det meste sammen med en assistent i et lille aflukke eller var på tur uden andre børn. Han hadede det. Han var rasende og dybt ulykkelig.

Efteråret 2004 begyndte han i 6. klasse i nabobyen (norske børn skifter ofte skole efter 5. klasse, fra barneskolen til ungdomsskolen (red.)). Han skulle gå i en almindelig klasse igen og både glædede sig og frygtede det. Det kom ikke til at gå. Han kom i konflikt med lærerne og med elever fra andre klasser. Han nægtede at gå i skole eller kom rasende hjem midt på skoledagen.

Jeg var holdt op med at arbejde og havde mulighed for at hjælpe og støtte Martin, men oplevede at skoledagen ikke fungerede. Efter at have kæmpet med og for

Martin i mange år var også jeg udmattet. Jeg ville have en ændring, og med støtte fra psykolog og rektor fik vi fri fra skolen en måned for at gå pilgrimsturen.

Forberedelser

Vi havde bestemt os for at vandre caminoen kun godt fjorten dage før vi tog af sted. Jeg havde læst lidt om den i en rejsehåndbog, og vidste turen ville tage i overkant af fire uger. Vi havde købt en ny rygsæk til Martin, nye lette soveposer og regnslag til os begge. Ellers havde Martin en cd-afspiller med lidt musik og nogle lydbøger, og jeg havde medbragt nogle af Martins skolebøger. Selv om vi prøvede at pakke fornuftigt blev rygsækkene noget tunge for os med en vægt på omkring tolv kilo.

Starten

Vi var utrænede og derfor blev dagsetterne korte i starten. Alligevel var vi begge udmattede, når vi kom frem til overnatningsstederne. Jeg syntes de første dage var tunge. Det var uvant med de mange mennesker på sovesalene, rygsækken var tung, etaperne korte og jeg tvivlede på, om vi ville kunne klare at gennemføre turen. Men vi gik. Stod op tidligt og brugte det meste af dagen på vejen. Andre gik både hurtigere og længere. Vi tog pauser, spiste og drak undervejs og kom ofte relativt sent frem.

Da Martin havde hørt alle sine lydbøger, fik han behov for at snakke.

Humør

I timevis, dag efter dag fortalte han om, hvordan han skulle "ordne" elever og lærere. Det gik specielt hårdt ud over enkelte. Han kunne i detaljer fortælle, hvordan han skulle dræbe en fyr. Martin var fuld af raseri og kun interesseret i at snakke om hævn, mord, skydning, slag og spark. Kroppen og bevægelserne genspejlede også humøret. Jeg kunne ikke tale med ham om, hvordan han havde det eller andre ting. Han holdt en evigvarende monolog og var ikke interesseret i indspil.

Ellers var Martin helt fin. Han gik uden at klage. Spiste pilgrimsmenuer med stor glæde og sagde ja tak til sodavand og is på vejen. På sovesale, kafeer og restauranter var han super. Han snakkede med dem, som ville, både på engelsk og tysk og indordnede sig uden problemer efter reglerne på overnatningsstederne. Han klagede aldrig over maden, sengene eller for lidt søvn, men faldt ind i rytmen som de andre på turen.

Men han var træt og mit projekt med meget skolearbejde blev hurtigt opgivet og skolebøgerne efterladt på et passende overnatningssted. Det rakte med lidt mundtlig matematik, hans samtaler på engelsk og små historier om landskabet vi passerede igennem.

Helbred

Vi var ikke i god form og havde pakket rygsækkene for tungt; derfor skaffede

vi os efterhånden af med alt, som var muligt. Ekstra T-shirts, bøger og sokker blev efterladt og rygsækkene blev efterhånden noget lettere.

Bøgerne, vi læste i undervejs, fortalte alle, at efter omtrent en uge ville kroppen fungere bedre. Mærkeligt. Sådan var det hverken for os eller andre, vi mødte. Vi traf haltende mennesker og mange af dem, vi snakkede med, måtte efterhånden afbryde turen nogle dage for at pleje smertende ben eller dårlig mave.

Martin var også uheldig. Han fik hurtigt maveproblemer og måtte spise piller gennem hele turen. Han fik neglerodsbetændelse i begge storetæer og kunne ikke bruge sine sko. Vi måtte købe sandaler, som han absolut ikke brød sig om, og lægge de tunge sko i rygsækken. Han måtte også til stadighed have salve, jod, fodbad og nye forbindinger. Dette klagede han alligevel lidt over. Så gav de nye sandaler gnavsår, han fik infektion i øjnene og kunne ikke længere bruge sine kontaktlinser.

Martin forandrede sig i denne tid. Jeg kan ikke sige hvornår eller hvordan, men pludselig var al snak om hævn, mord og skydning borte. Martin sang. I timer gik han og småsang for sig selv. Han var mere smilende og blid end længe og begyndte at interessere sig for andre ting end vold og volds-spil. Martin blev en glad og levende dreng, som gik med lettere skridt og en friere krop.

Jeg var heldigere, mit eneste problem var anklerne. De blev mere og mere ømme for hver dag, og jeg tænkte på, om jeg havde fået en senebetændelse. Vi gik alligevel ikke til læge med nogen af vores onder, men stolede på de råd vi fik af andre pilegrimme på vejen. Med hjælp af en ordbog og ved at pege og bruge fingersprog fyldte vi rygsækkene op med piller og tuber i alle størrelser, som apotekerne anbefalede, og bar efterhånden på et ikke helt lille medicinforråd.

Mennesker

Den første tid, måske den første uge, var for det meste ganske forvirrende. Vi fandt frem, var udmattede, spiste og gik i seng. Vi hilste på mennesker vi traf, men snakkede ikke med så mange. Det ændrede sig. Efterhånden vænnede vi os til at gense nogle af de samme mennesker. Dem, vi traf oftest, blev som gode bekendte. Nogle spaniere, vi så dag efter dag over lang tid, blev altid lige begejstrede for at se Martin. De jublede, når vi kom, og spurgte bekymret til, hvordan

det gik: ¿qué tal? Da vi ikke snakker spansk, og de kun snakkede spansk, var det mest smil og enkeltord, men de var "vores mennesker" og gjorde dagene lysere og gladere.

Andre holdt vi sammen med. En gruppe unge mennesker, de fleste i tyverne, blev Martins og mine venner. Det var kvinder og mænd, som i udgangspunktet gik alene. De

kom fra Japan, USA og forskellige lande i Europa. Gruppen vekslede i størrelse næsten daglig, men nogle fandt altid sammen igen. Martin ville kun være sammen med dem. Jeg var bange for at vi forstyrrede dem, men de blev alligevel efterhånden vores følgeskab nogle af dagene, og flere har vi stadig kontakt med.

Martin

Helt fra de første skoleår har socialt samvær i grupper været vanskeligt for Martin. Han formåede ofte ikke at følge eller forstå spilleregler og kom ofte i konflikt med de andre elever. Ofte blev han også syndebug, og kunne få skylden for episoder, selv om han ikke havde været til stede. Martin er en klog fyr, som burde kunne forstå og reflektere over sig selv, var den almindelige melding fra skolens repræsentanter. Martin har derfor været gennem forskellige tests forskellige steder for at han skulle få en diagnose, som skolen ønskede – noget som skulle kunne forklare hans problemer. Der blev ikke fundet noget. Bare en intelligent dreng, med nogle skrive- og læsevanskeligheder og måske en børne-depression. Derfor er det vanskeligt at forstå både for Martin, og de mennesker, som kender ham, hvorfor han ikke mestrer det sociale i skolen og andre større og ustrukturerede fællesskaber.

På vores pilgrimstur mestrede han. Han kunne vise, at han var dygtig til sprog. Han spiste på kafé og restaurant og boede tæt på fremmede mennesker. Han

deltog i gudstjenester og andagter uden at lave uro eller at ødelægge det for andre. Han gik langt. På den sidste del gik han lange dagsetaper. En dag over 50 kilometer, helt til vores japanske veninde kollapsede. Og da havde han endda kræfter til at være med til at hjælpe hende, til vi fandt et overnatningssted, hvor hun kunne lægge sig ned.

Ændringer

Martin forandrede sig i denne tid. Jeg kan ikke sige hvornår eller hvordan, men pludselig var al snak om hævn, mord og skydning borte. Martin sang. I timer gik han og småsang for sig selv. Han var mere smilende og blid end længe og begyndte at interessere sig for andre ting end vold og voldsspil. Han tegnede i vore pauser. Kom med kreative tegninger og konstruktioner og begyndte at have tanker og drømme om, hvad han skulle beskæftige sig med, når han kom hjem. Gladest var han imidlertid, når nogen snakkede med ham. Judith, en ung, tysk læge, blev hans yndlingssamtalepartner. De gik i timevis og snakkede. Martin blev en glad og levende dreng som gik med lettere skridt og en friere krop.

Oplevelser

At gå pilgrimsturen gav gode møder, mange minder og flotte oplevelser. Det var mennesker med smil, historier og venlighed. De to hollandske kvinder, som var startet hjemme i Holland flere måneder tidligere, og som fortalte dele

af deres historier. Den australske pensionist som havde vundet sangkonkurrencer som ung og nu kunne synge Grieg for os på sengekanten. Munkene som vækkede os med sang udenfor vinduet ved femtiden en søndag morgen. Præsten som gav Martin bolcher. Den fantastiske spanske kvinde som smurte hans ben ind i gode olier. Der var skønne, gode og interessante mennesker over alt.

Landskabet, naturen, lugtene og himmelen. Ro. Hele tiden noget nyt. Og hele tiden visheden om at rundt om næste hjørne kom endnu mere - det kunne være vand, eller måske til og med en lille kiosk. Glæden over at få en seng at sove i. At give slip på timerne til næste overnatningssted. Eller visheden om, at vi ville kunne klare den sidste del også. Det var glæden over kroppen, som holdt. Glæden over at være varm og tør. Glæden over at være til.

Bagefter

Efter, at vi er kommet hjem, klarer Martin sig bedre i skolen og kommer ikke så hyppigt i konflikter. Specielt overfor voksne og i timerne er der indtrådt en ændring. Han er høfligere, lytter mere og reflekterer bedre. Socialt og med de andre børn er det stadig ikke så let, men langt mindre problematisk end før.

Selv siger Martin, at det bedste ved turen var menneskene. Der var mange at snakke med, og folk var venlige imod ham. En anden ting, han holdt af, var at have et mål; vi skulle gå hele vejen og

måtte arbejde for at klare det. Martin ønskede sig ofte en cykel og sagde, at næste gang, vil han cykle. Han var træt og udslidt og havde ondt. Til trods for dette tog han aldrig en bus og ville heller ikke have hjælp til at bære. Dette skulle han klare på egen hånd. Og det gjorde han.

Dette er ikke billeder af den 12-årige Martin, men den 7-årige Robin fra Norge, som har gået fra Sarria til Santiago sammen med forældrene. Der gik i maj måned med strækninger på dagligt mellem 10 til 15 km. Børn er altså velkomne på caminoen, hvis forældrene forstår at vise de nødvendige hensyn.

(Foto Ingunn Moseng, Norge)

Afslutning i Finisterre - Epilog

Caminoen kan være svær af afslutte. En af måderne er at tage bussen (eller vandre) ud til Verdens Ende, Finisterre, og forsøge at samle nogle tråde dér før rejsen går hjem.

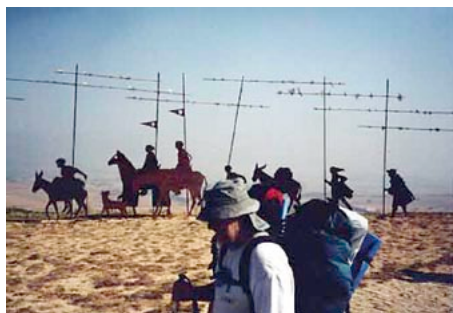
Af Hanne Munk

Jeg trækker vejret. Jeg kan mærke mit åndedræt og føler forandringen når vejen rejser sig og falder igen. Jeg sveder, vandet pibler ud af hver eneste pore i min hud og bliver absorberet af mit tøj og min lille klud, jeg tørrer ansigtet med. Jeg optager vejens rytme og lever med den dag ud og dag ind. Jeg mærker den klamme kølige morgenluft ramme min pande og mærker lysets komme i min nakke. Jeg mærker mennesker omkring mig, dejlige caminovenner. De er her alle og giver mig varme i den kølige morgen.

Jeg mærker en pludselig ændring af rytmen og føler hjulenes rumlen på vejen. Jeg sidder i bussen til Finisterre og ser ned på de mange kilometer, der forsvinder i en mægtig fart i vejsiden. Jeg ser de små byer fra oven, og de fantastiske fadbure, horreos, langs vejen. Disse smukke gamle sten- og træhuse højt til vejrs. Jeg hører spansk, italiensk, tysk, fransk og engelsk og ser med glæde på alle disse dejlige mennesker her i bussen sammen med mig i dag.

Anne fra Frankrig, med hvem jeg har fulgtes med de sidste 3 dage. Mari-Jo

jeg har savnet i 10 dage, men genfundet i cybercafeen i går. Maria og Olivia fra Colombia. Ellen fra Tyskland og de 2 Italienske præster, der var de første mennesker jeg mødte da Per satte mig af i Roncesvalles. De slår en knude på historien og samler trådene. Jeg skifter som den mest fremmede nemt sprog og binder bånd mellem landene. De sidste 2 km til klippen ved verdens ende må jeg selv gå på mine grædende knæ. Mod havet, mod havet, længere mod vest kan jeg ikke komme, jeg har nået enden af min rejse. Det er, som Forrest Gump siger, tid til at vende hjem.

På bakkekammen Sierra del Perdon

Foto: Hanne Munk

Jeg vender ryggen til vandet og ser det ikke som enden mere, men som begyndelsen på noget nyt. Jeg vil fortsætte rejsen i det ukendte. Jeg vil finde vejen med de usynlige gule pile - min Camino. Ulig andre katedraler er det ikke Jesus på korset, der mødte mig, men den stærke pilgrim, Jacob, ved sin grav; det umiddelbare mål og samtidig det symbolske mål. Men stort er det.

Foto: Hanne Munk

Hvad har jeg lært. Alt og intet. Måske at forventninger styrer mod skuffelse og det åbne sind mod oplevelse og glæde. Måske vidste jeg det i forvejen, men sandt er det. Penslen har været stille i lang tid og farverne har lagret sig i mit indre. Ordene har formet mine billeder og fødderne min vej. Jeg vil med glæde vende om, vende hjem og sætte mine spor på ny, med nye streger og måske med venstre hånd. Der er materiale nok til mange år derinde det er bare om at komme i gang.

Hospitaleros

**Medlemmer,
der har lyst til
at være hospitaleros,
bedes henvende
sig til foreningens
formand.**

Hjemkomstsang

Tekst og melodi: H.F.Buhl

1

Går du mer' - på pilgrimsfærd?
her hvor du bor - hvor du har virke?
efter Guds Ord - i Hans kirke?
går du mer' - på pilgrimsfærd?
går du mer' - på pilgrimsfærd?

Langt mod syd på stenede veje
søgte du målet - pilgrimmens havn:
lå du mon dårligt på herbergets leje?
gik du i regnvejr, i solskin og savn?

2

Var det her - din pilgrimsfærd?
langt væk fra nord - langt fra dit virke?
uden Guds Ord - i Hans kirke?
var det her - din pilgrimsfærd?
var det her - din pilgrimsfærd?

"Stjernemarken" og "Verdens ende",
støvler så slidte - sindet som nyt.
Så du Sct. Jacob - pilgrimmens frænde?
Var du lidt fristet, men har ikke snydt?

3

*Stop ej her - din pilgrimsfærd
 men drag mod nord - hjem til dit virke,
 og søg Guds Ord - i Hans kirke,
 stop ej her - din pilgrimsfærd,
 stop ej her - din pilgrimsfærd.*

*Tanken vandrer tilbage til tiden,
 frigjort fra sorg og synd - uden fald.
 Følte du suget fra "længe siden",
 da du kom hjem med en muslingeskal?*

4

*Fortsæt her - din pilgrimsfærd,
 her hvor du bor - hvor du har virke,
 ja, hør Guds Ord - i Hans kirke,
 fortsæt her - din pilgrimsfærd
 fortsæt her - din pilgrimsfærd.*

Noderne til denne pilgrimssang vil blive medtaget, når Pilgrimmen nr. 12

lægges ind på hjemmesidens artikeldatabase.

La Faba: Selvom ... er jeg ikke kommet nogen vegne

Digtet, der her er oversat fra spansk til dansk, findes på en fotostat i kirken i landsbyen La Faba midt på bjerget op til Cebreiro. Forfatteren er angivet til "Fraydino", altså en lille munk, en anonym pilgrim og er oversat af Henrik Friediger.

Selvom jeg havde rejst på alle
vejene,
krydset bjerge og dale fra øst til
vest,
hvis jeg ikke har opdaget friheden
i at være mig selv,
er jeg ikke kommet nogen vegne.

Selvom jeg havde delt mine goder
med folk
med andre sprog og kulturer, stiftet
venskaber med pilgrimme fra
tusinde stier eller delt herberg med
helgener og fyrster,
hvis jeg ikke er i stand til at tilgive
min nabo i morgen,
er jeg ikke kommet nogen vegne.

Selvom jeg har båret min rygsæk
fra begyndelsen til enden og
håbet at enhver pilgrim fik det
nødvendige mod eller overladt min
seng til enhver, der ankom efter
mig og givet min flaske med vand
i bytte for intet,
hvis jeg efter min tilbagekomst
til hjem og arbejde ikke er i stand
til at skabe venskaber og bringe
glæde, fred og fællesskab,

Aunque hubiera recorrido todos
los caminos,
Cruzado montañas y valles
desde Oriente hasta Occidente,
si no he descubierto la libertad de
ser yo mismo
no he llegado a ningún sitio.

Aunque hubiera compartido todos
mis bienes con gentes de otra
lengua y cultura,
hecho amistad con peregrinos de
mil senderos
o compartido albergue con santos
y príncipes,
si no soy capaz de perdonar
mañana a mi vecino,
no he llegado a ningún sitio.

Aunque hubiera cargado mi
mochila de principio a fin y
esperado por cada peregrino
necesitado de ánimo,
o cedido mi cama a quien llegó
después
y regalado mi botellín de agua a
cambio de nada,
si de regreso a mi casa y mi
trabajo no soy capaz
de crear fraternidad y poner

er jeg ikke kommet nogen vegne

Selvom jeg har spist og drukket
hver dag,
nydt ly og et brusebad hver eneste
aften, eller omsorgsfuldt har fået
behandlet mine sår,
hvis jeg ikke i alt dette har opdaget
Guds kærlighed, er jeg ikke
kommet nogen vegne

Selvom jeg har set alle
monumenterne og fordybet mig i
de smukkeste solnedgange;
Selvom jeg har lært at hilse på
ethvert sprog eller drukket det rene
vand fra alle kilderne;
hvis jeg ikke har opdaget hvem,
der er skaberen af en sådan gratis
skønhed og fred;
så er jeg ikke kommet nogen
vegne

Hvis jeg efter i dag ikke fortsætter
med at vandre ad dine veje i
overensstemmelse med det, du har
lært mig,
Hvis jeg efter denne dag ikke i
ethvert menneske, ven og fjende,
ser en følgesvend på vejen;
Hvis jeg efter i dag ikke genkender
Gud, Jesus fra Nazaret,
som den eneste Gud i mit liv;
så er jeg ikke kommet nogen
vegne.

alegría, paz y unidad,
no he llegado a ningún sitio.

Aunque hubiera tenido comida y
agua cada día,
y disfrutado de techo y ducha
todas las noches,
o hubiera sido bien atendido de
mis heridas,
si no he descubierto en todo ello el
amor de Dios,
no he llegado a ningún sitio

Aunque hubiera visto todos los
monumentos
y contemplado las mejores puestas
de sol;
Aunque hubiera aprendido un
saludo en cada idioma
o probado el agua limpia de todas
las fuentes,
si no he descubierto quién es autor
de tanta belleza gratuita y de tanta
paz
no he llegado a ningún sitio

Si a partir de hoy no sigo
caminando en tus caminos,
buscando y viviendo según lo
aprendido;
Si a partir de hoy no veo en cada
persona,
Amigo y enemigo, un compañero
de camino;
Si a partir de hoy no reconozco a
Dios,
El Dios de Jesús de Nazaret,
Como el único Dios de mi vida,
no he llegado a ningún sitio.

Fraydino, La Faba

The Passionate Man's Pilgrimage

Poul Jonsen Willer har sendt redaktionen en oversættelse af Sir Walter Raleigh's digt, som vi præsenterede på engelsk i Pilgrimmen 11. Det er jo ret interessant med et pilgrimsdigt efter reformationen i England.

Af Sir Walter Raleigh (1554-1618)

*Give me my scallop-shell of quiet,
My staff of faith to walk upon,
My scrip of joy, immortal diet,
My bottle of salvation,
My gown of glory, hope's true gage,
And thus I'll make my pilgrimage.*

*Giv mig stilhedens muslingeskal,
og troens stav at vandre med,
min livsglædens ransel, et evigt måltid,
min frelsende flaske,
min herlighedens kappe, håbets sande pant.
Ja, således vil jeg gå min pilgrimsgang*

Billede af renæssancemennesket Sir Walter Raleigh død i 1618 – hans død var af samme slags som Sankt Jakobs, nemlig halshugning

En regnvejrsdag på caminoen

En lille beretning fra en af de dage på caminoen, hvor pilgrimmene uværgerligt spørger sig selv: hvorfor gør jeg det? Men alt forandres, når dagen ender i et digt.

Af Elin Juul Jensen

Det er iskoldt og det regner i stride strømme. 6 graders varme føles iskoldt, fordi det blæser. Jeg griber bagud i rygsækken og spiser lidt af den "kage", som jeg købte hos bageren i den sidste landsby, jeg gik igennem. Det er en slags ingefærbrød, og det er knastørt, så jeg drikker igen regndråberne fra min regnfrakke, som er som floder der regner ned over mig. Så sparer jeg på min vandflaske så længe.

Min ene arm bliver lige pludselig følelsesløs og jeg tager den ind på maven og binder den fast til min krop med cykeltrøjens ærme. Mærkeligt! Det må være rygsækstroppen som har trykket på min hals og dermed også venerne i armen, fordi jeg går foroverbøjet for at undgå regnen der pisker ned.

Jeg går og tænker, at måske er 28 km for langt i dag. Jeg var meget, meget træt i går ved ankomsten efter en dag med mudderklatrung, og i dag regner det også og er mudret, og det vil trætte mig. Jeg har tabt mig. Det kan jeg mærke på flere måder. Rygsækken føles tungere, bukserne falder ned, og jeg har ondt i mine fødder og fryser. Jeg savner en ekstra trøje.

Efter en meget stor bakke, kan jeg se en by forude og beder til, at det er der, refugiet ligger. Det er alt for stejlt at gå i muddret ned ad bakken, så jeg går tredive meter til højre og ind i en kornmark og træder kornet ned. Jeg bliver drivvåd af det, fordi kornet er meget højt, men hellere være våd end at falde og klistre fast i leret.

De sidste mange kilometer går jeg som var jeg en robot. Men hver gang jeg tager to skridt frem glider jeg et tilbage på grund af de store klumper ler, der klistrer til mine støvler. Leret tynger ned og derfor glider jeg bagud hele tiden. Jeg kan mærke, at det tærer på min psykiske tilstand, at det på nogle strækninger er hvelledes varmt og derefter på denne strækning koldt som is og med ler, regn, mudder og blæst. Ja, det i det hele taget hårdt arbejde at gå herude på Caminoen. Så hvorfor gør jeg det?

Eugenio Garibay, der for nogle år siden var præst i Azofra, skrev dette digt, der godt beskriver mine tanker. Jeg så det på en mur lige inden jeg gik ind i Nájera i Rioja

Et forsøg på en dansk oversættelse kunne se således ud:

*Polvo, barro, sol y lluvia
es el Camino de Santiago
millares de peregrinos
y más de un millar de años.*

*Støv, mudder, sol og regn
er Sankt Jakobs-vejen.
Tusinder af pilgrimme
og mere end tusind år.*

*Peregrino, ¿quién te llama?
¿que fuerza oculta te atrae?
Ni el camino de las estrellas
ni las grandes catedrales.*

*Pilgrim – hvem kalder dig?
Hvilken skjult kraft trækker i dig?
Hverken stjernevejen
eller de store katedraler.*

*No es la bravura Navarra
ni el vino de los riojanos
ni los mariscos gallegos
ni los campos castellanos.*

*Heller ikke det stolte Navarra
eller vinene fra La Rioja,
ikke fiskeretterne i Galicien,
ikke markerne i Castillien.*

*Peregrino ¿quién te llama?
¿que fuerza oculta te atrae?
Ni las gentes del Camino
ni las costumbres rurales.*

*Pilgrim – hvem kalder dig?
Hvilken skjult kraft trækker i dig?
Hverken menneskene langs caminoen
eller de landlige skikke.*

*Ni es la historia y la cultura
ni el gallo de la Calzada
ni el palacio de Gaudí
ni el castillo de Ponferrada.*

*Det er heller ikke historien og kulturen,
ikke hanen i Calzada,
ikke Gaudís palads i Astorga,
ikke ridderborgen i Ponferrada.*

*Todo lo veo pasar
y es un gozo verlo todo
más la voz que a mi me llama
lo siento mucho más hondo.*

*Alt ser jeg, når jeg går forbi,
og det er en glæde at se det hele
dog mere den stemme, som kalder på mig,
og giver den dybeste følelse.*

*La fuerza que a mi me empuja
la fuerza que a mi me atrae
no se explicarla ni yo
sólo el de arriba lo sabe.*

*Kraften som skubber mig,
kraften som trækker i mig
kan heller ikke jeg forklare.
Kun Han deroppe véd det!*

(Oversættelse ved Elin Juul Jensen og Henrik Friediger – digtet findes i trykt udgave, udgivet af pilgrimsforeningen i Nájera. Azofra, hvor digterpræsten havde embede i 70'erne, ligger ca. syv km fra Nájera, red.)

Mig og caminoen

Henrik Friediger har skrevet en stor bog om caminoen. Danske Santiagopilgrimme kan vi være stolte over, at vi nu på dansk har mindst 4 store bøger om pilgrimsvandring. Desuden kan vi glæde os over at Henrik er gået ind i redaktionen for pilgrimmen. Her er hvad Gitta Bechshøft har skrevet som anmeldelse af hans bog.

Af Gitta Bechshøft

Forlagets flaptekst:

Den ældgamle pilgrimsrute, caminoen, der går gennem Nordspanien fra Pyrenæerne til Santiago de Compostela, vandes hvert år af hundrede-tusinder.

MIG OG CAMINOEN er en personlig beretning fra en veteran, der har gået turen en gang årligt siden 1992. Han beretter om de strabadser, han (og alle andre) uvægerligt møder, de praktiske overvejelser, der følger, og de tanker, han i øvrigt gør sig undervejs på den ca. 800 kilometer lange vandretur, som han tilbagelægger på 4-5 uger.

Henrik Friediger er en skarp iagttagere og en åbenhjertig og vedkommende fortæller. Bogen inspirerer, både som en indre og ydre rejsebeskrivelse, og den har bud til de mange, der allerede har vandret turen, såvel som til dem, der drømmer om eller planlægger at gøre det.

Gitta Bechshøfts anmeldelse:

Henrik Friediger er vist den dansker, der har levet og vandret sammenlagt længst på Camino de Santiago i Spanien!

I mange år har han, uanset sæson og vejrlig, gennem-trawlet den næsten 800 km. lange strækning fra Pyrenæerne til Santiago, og han bliver åbenbart aldrig træt af det, selvom han snart må kende hver sten på vejen og hvert træ og busk hvor han

kan søge ly når det regner i Galiciens fugtige skove eller når solen brænder ubarmhjertigt over den flade Meseta.

Henrik kender naturligvis også alle de billige restauranter og de små "vandhuller" langs ruten. Det er lige før han tildeler restauranterne og caféerne to, tre eller hele fire "muslinge-

skaller”, og hvis en ny pilgrim vil gøre sig selv en tjeneste, så kan han/hun tage bogen med som trøstende natte-lecture, hvis snorkekoncerten på herberget bliver alt for gennemtrængende. Men hvert ekstra stykke papir vejer, og man må nok alligevel lade bogen blive hjemme, selvom det næsten er synd, for den er fuld af gode råd og praktiske henvisninger til Caminoens mange listige krinkelkroge.

Bogen blander gedigen underholdning, hvor forfatteren serverer sine egne “Camino” historier og betragtninger om dette og hint, med et stærkt personligt budskab. Henrik Friediger er sig selv hele vejen igennem og skriver ærligt og ligefremt om sine tanker og oplevelser. Han erkender, at uanset hvor ofte han har gået på Caminoen, så bliver han nok aldrig træt af den, for vandringeren er frem for alt er en lære-vej. De største oplevelser er ikke nødvendigvis de mange smukke byer, pragtfulde naturscenerier og skønne solnedgange, ej heller sindets momentane ekstatiske løft. Nej, det største er at få lov til (at turde) at åbne sig for andre, at føle fællesskabet og indse at egen uforbedelige mening om alt og alle ikke nødvendigvis er nogen nyttig baggage. Caminoens “mirakel” er, at man tør erkende sin lidenhed og blive en blandt mange - ikke en ENER blandt mange, men blot en lille vandringsmand med en rygsæk ladet med tro, håb og kærlighed og så en hel masse andet tungt oveni, som det er bedst at lægge fra sig, hvis man kan...

Henriks drille-djævel følger dog med (siddende øverst på rygsækken?). Mange

gange i dagens løb hvisker den lille djævel ind i Henriks øre, at han - altså ikke kan fordrage XXX... . Henrik kender kun alt for godt den indre stemme, der overdænger ham med værdiladede udtalelser, som han af og til skammer sig over at lægge øre til, men som han alligevel ikke kan blive fri for. Hvordan maner han ham i jorden for altid, tænker han irriteret. Er det mon det, den “gode kamp” handler om?

Engang imellem, mens jeg læser, hopper min egen lille drille-djævel op på min skulder og hvisker i mit øre, at nu er Henrik altså gået over stregen. Hans meninger og udtalelser om andre sætter ham selv i et mindre fordelagtigt lys, og det er da en skam, for nu synes jeg, hans læser, lige så godt om ham og hans historie. Men Henrik skriver jo netop ikke for at forfægte de helt rigtige meninger, og for at være perfekt og politisk korrekt, og alt det der... heldigvis. For hvad skulle han (og jeg) så bruge vandringeren til? Så kunne vi ligeså godt trekke i Himalaya eller tage på jeeptur tværs over Sahara-ørkenen. Caminoens særpræg er jo netop mødet med alle de andre, der går samme vej, uanset hvilke motiver ens lille mistroiske djævel så ellers tillægger de åh-så-frelste, de irriterende bedrevidende, dem der naivt søger mirakler og undergerninger, egoisterne med rundsave på albuerne, snyderne der ikke er “rigtige” pilgrimme, brokkerne og de langsomme snegle man altid skal vente på, de unge der larmer efter slukketid, og så naturligvis Caminoens sande terrorister, de gamle “ronkedorer” der ødelægger andres nattesøvn, fordi de snorker som et eksprestog og ikke

engang vil vedgå sig deres forbrydelse, når de burde være næstekærlige nok (iflg. Henriks djævel) til at flytte på privat pension eller holde sig til de små, forladte, ydmyge, mennesketomme herberger, hvor de ikke kan genere andre med deres larmende fravær ...

Mange tak, Henrik - jeg genkender dem alle, inklusive mig selv og mine fordomme, for har man en gang gået på Caminoen, har man mødt hele verden og sig selv i "lommeformat". Vig bag mig din Satans hund, mumler man besværgende og koncentrerer sig om det ophøjede mål og sin sjæls salighed, imens man diskret forsøger at lægge så stor afstand mellem sig selv og irritations-bærerne som muligt. Men uanset hvor pragtfuldt det er bare at vandre mutters alene og blive høj af at betragte Vorherres skaberværk, så dukker den lille djævel atter og atter op af rygssækkens dyb og bringer ens sjælefred i fare.

Oh Herlige Camino, og oh herlige pilgrim, der bare ikke kan lade være med at dele alt dette glade vanvid med os andre, ærligt, og uden at udstille sig selv eller sin bedreviden alt for meget. Ved jorden at blive det tjener os bedst og Henrik blander sine højstemte betragtninger med beskrivelsen af den næste omgang kolde øl og "pulpo" på en måde, så læseren er nær ved at få overbalance af de bratte skift mellem det sakrale og det profane... for det er jo også et af Caminoens sikre kendetegn: det ene øjeblik flyver man på ørnevinger og det næste ligger man på maven i en vandpyt og basker med en

forstuvet vinge eller det der er værre.

I gamle dage sagde man om en mand, at hvis han havde været på pilgrimsrejse en gang, så skulle man tro på alt, hvad han fortalte; men havde han været af sted to gange, da burde historien tages med et gran salt, og havde han været af sted for tredje gang, ja så skulle man ikke tro et eneste ord af hans beretning, for nu var han blevet professionel pilgrim og umiddelbarheden var for længst erstattet af røverhistorier, pral og opdigtede hændelser. Kære Sankt Jacob, bevar os for det gustne overlæg, beskyt vort indre barn, led os ikke ind i gentagelsens golde fristelse og tilgiv os vor selvtilfredshed og bedreviden, for på din vej tæller hvert enkelt menneske lige meget og den sten bygmestren vragede finder dine pilgrimme selv en dag på Caminoen, om de så skal gå 117 gange frem og tilbage...

Henrik Friediger har fundet sit sværd, og kæmper nu den gode kamp med pennen i hånden. Derfor har han også ret til at kalde sin bog MIG og CAMINOEN (med tryk på mig) uden at læserens indre jantelov hvisker: han skal ikke tro han er noget...

ULTREIYA

forfatter: Henrik Friediger

Titel: MIG OG CAMINOEN

Borgens Forlag (www.borgen.dk)

ISBN: 87-21-02753-6

240 sider. Pris: 199 kr.

Den Danske Klosterrute

”Den Danske Klosterrute” er navnet på en turist- og pilgrimsvandrerute gennem Danmark med temaerne kirke, kultur, historie og natur. Den er en helårsrute og kan eventuelt også benyttes af cyklister. Ruten vil blive beskrevet i en serie af bøger. Første bog er netop udkommet. Initiativtageren til ruten og forfatteren til bogen er foreningens mangeårige medlem, Jens Kristian Krarup. Her følger den beskrivelse redaktionen har modtaget.

”Den Danske Klosterrute” er navnet på en turist- og pilgrimsvandrerute gennem Danmark med temaerne kirke, kultur, historie og natur. Den er en helårsrute og kan eventuelt også benyttes af cyklister.

Efter planen skal ruten starte i Helsingør på Sjælland og formentlig slutte i Sæby/Frederikshavn i Nordjylland. Efter Sjælland og Fyn fortsætter ruten gennem Sønderjylland til Ribe og Jelling og videre til Søhøjlandet, Viborg, Himmerland, Hanherred og Vendsyssel.

Hele strækningen vil blive på ca. 1.400 km. I rutens yderpunkter er der forbindelse til Norge, Sverige og Tyskland.

Ruten forbinder over 20 steder, hvor der er blevet bygget klostre i middelalderen. Mellem klosterstederne går turen fra kirke til kirke ligesom for middelalderens pilgrimme. Undervejs er der rig

lejlighed til at besøge andre kulturseverdigheder og historiske steder.

Turen går så vidt muligt ad små veje og stier gennem noget af Danmarks smukkeste og mest særprægede natur. Ruten er ikke selvstændigt afmærket i terræ-

net, men detaljerede landkort og udførlige vejbeskrivelser i de tilhørende guidebøger gør det let at orientere sig. Dele af andre stiforløb, der er afmærkede, indgår imidlertid også i Klosterruten, f.eks. Den europæiske Fjernvandrevej over Sjælland, Gendarmstien langs Flensborg Fjord, Hærvejen, Trækstien langs Gudenåen og den nye

Nordsøsti. Således kan man på halvdel af Klosterruten i Sønderjylland følge anden stiafmærkning.

Cyklister må være indstillet på at køre i et langsomt til moderat tempo, fordi ruten så meget som muligt er lagt ad grusveje og stier. På enkelte korte strækninger kan man være nødt til at trække cyklen.

Hvor længere strækninger er vanskeligt passable på cykel, anviser rutevejledningen alternative muligheder.

Når man er undervejs, er det ofte besværligt at få kendskab til overnatningsmuligheder, specielt uden for de mest populære turistområder. Derfor bringer Klosterrutens guidebøger udførlige fortegnelser over alle kategorier af overnatningssteder, lige fra primitive naturlejrpladser til femstjernede hoteller.

Ved at lade klostre og kirker bestemme vej og mål er Klosterruteprojektet en tilskyndelse til at genoplive en gammel tradition for meditative vandringer, men tilpasset nutidens betingelser og moderne menneskers behov. Klosterruten er således ikke uden videre identisk med historiske vejforløb og pilgrimsveje, men følger dem, hvor det kan lade sig gøre, og det er hensigtsmæssigt.

Idé og udformning skyldes Jens Kristian Krarup.

Guide til Den Danske Klosterrute

Den Danske Klosterrute bliver beskrevet i guidebøger og på internettet. Unitas Forlag står for bogudgivelsen og formidlingen på nettet.

Bøgerne er på ca. 120 sider hver. De indeholder en detaljeret gennemgang af ruten punkt for punkt, meget fyldige fortegnelser over overnatnings-, spise- og indkøbssteder, adresser på turistk-

ontorer og særlige kontaktpersoner og andre praktiske oplysninger. Normalt er man tvunget til at hente oplysninger om de praktiske forhold fra forskellige sammenhænge, men guidebøgerne indeholder det, som man har brug for. Hvert bind er forsynet med rutekort (4 cm kort, dvs. størrelse 1:50.000), bykort og fotos.

Internetguiden på forlagets hjemmeside indeholder to dele. I den første del findes generelt stof om Klosterruten, landsdækkende omtale af overnatningsmuligheder i Danmark og regler for adgang til naturområder og private veje. Der er også tips til vandreturen (f. eks. udstyrsliste) og generelle henvisninger til organisationer, litteratur m.v. Den anden del bringer en fyldig præsentation af rutens hovedstrækninger, literaturliste og andet særstof.

Forfatteren er Jens Kristian Krarup (født 1935), cand.mag., præst, tidligere højskoleforstander og lektor på Præstehøjskolen, sidst rektor for Folkekirkens Pædagogiske Institut i Løgumkloster. Han har forfattet og redigeret faglitteratur inden for religionspædagogik, teologi og kulturhistorie. Han har skrevet en guidebog om Løgumkloster, været medforfatter til en udbredt fortællebog for børn om kristendom og oversat Lutherskrifter til dansk.

Udgivelsesplan

Guidebogen "Den danske Klosterrute. Gennem Sønderjylland til Ribe" er den

netop udkomme i 2006. ”Den Danske Klosterrute. Fra Ribe til Viborg” udkommer senere i 2006. Beskrivelser af Den Danske Klosterrute på Sjælland-Fyn og i Nordjylland kommer forventeligt 2007-08.

Netguidens første del kan ses på forlagets hjemmeside (se nedenfor). Det supplerende stof til de enkelte guidebøger findes på nettet fra bøgernes udgivelsesdato.

Adresser

Jens Kristian Krarup

Porthuset

Slotsgade 9

DK-6240 Løgumkloster

Tlf.: (+45) 7474 4719

E-mail:

jens.kristian.krarup@mail.tele.dk

Klosterrutens hjemmeside

www.klosterruten.dk

Unitas Forlag

Peter Bangs Vej 1d

2000 Frederiksberg

Tlf.: (+45) 3616 6481

E-mail: info@unitasforlag.dk

Hjemmeside: www.unitasforlag.dk.dk

Den Danske Klosterrute er allerede blevet vandret af flere danske pilgrimme i 2006.

Redaktionen opfordrer pilgrimme, der har erfaring med den nye bog og vandring ad klosterruten, at skrive en artikel.

Magiske Camino - På vandretur med vabelplaster og Vorherre

Vibeke Spangsbergs bog med den meget instruktive undertitel hører til den slags litteratur, man bliver i godt humør af at læse, også selvom man for længst har været på sin egen pilgrimsvandring. I *Magiske Camino* beretter forfatteren om den forvandling, der sker med den uforberedte pilgrim, der som så mange andre, hun møder undervejs, synes at være blevet "ledet" ind på ruten af forskellige hændelser, der næsten virker, som om de var planlagt af nogen eller noget.

Af Gitta Bechshøft

Bagsidetekst: "MAGISKE CAMINO beskriver på informativ og underholdende vis tvivleren Vibeke Spangsbergs livsrejse gennem pilgrimsfærden Caminoen og frem til den guddommelige gave healing er ...

Det hele startede med et møde med den kristne healer, Nika i Kiev. Dengang troede den da 51-årige journalist hverken på healing eller Gud. Barnetroen på en højere guddommelig magt mistede hun, da hendes lille dreng, Thomas, blev syg af en hjernesvulst for siden at dø i en alder af knap 7 år.

Da Vibeke Spangsberg mødte Nika, havde hun ondt i arme, ben og fødder. Smerterne healede Nika på ingen tid. Hun fortalte desuden, at Vibeke Spangsberg selv besad de helbredende evner. Men først skulle hun få sit forhold til Gud i orden. Og så ville der komme bøger til hende, der ville vise, hvilken vej hun skulle gå for at udvikle sine evner.

Tilbage på kontoret på Ugebladet SØNDAG lå der en bog om pilgrimsruten Caminoen i Nordspanien med vandrekort dag for dag. Samtidig begyndte læsere at ringe og fortælle eller spørge om Caminoen. Og et halvt år efter drog hun, som aldrig havde drømt at gå en meter med rygsæk, ud på sit livs gåtur. Det blev en rejse for både krop og sjæl. Med vabelplaster og Vorherre. Turen gik 736 km gennem bjerge, marker og byer - fra Pyrenæernes historiske kloster i Roncesvalles til katedralen i Santiago de Compostela.

I sin nykøbte rygsæk havde hun et sæt skiftetøj, en sovepose, et pilgrimspas og en flybillet hjem igen ved vejs ende seks uger efter. På Caminoen startede hun, hvad hun i dag kalder sine samtaler med Vorherre. Og i Santiago de Compostela healede hun - til sin egen store overraskelse - for første gang. Det var en brækket tå på en medvandrer, der nu kunne gå igen. Siden har oplevelsen med he-

alingen gentaget sig på forbløffende vis. Healingen er blevet dagligdag og helt klart en gave fra Vorherre.”

Gitta Bechshøfs anmeldelse

Vibeke Spangsbergs bog med den meget instruktive undertitel hører til den slags litteratur, man bliver i godt humør af at læse, også selvom man for længst har været på sin egen pilgrimsvandring. Der er rigtig mange situationer, man genkender og ler ad, og som vækker lysten til at begive sig af sted på denne Europas ældste og mest “magiske” rute endnu en gang, for med Camino de Santiago bliver man aldrig færdig. Den går i blodet. Bliver en slags besættelse.

I Magiske Camino beretter forfatteren om den forvandling, der sker med den uforberedte pilgrim, der som så mange andre, hun møder undervejs, synes at være blevet “ledet” ind på ruten af forskellige hændelser, der næsten virker, som om de var planlagt af nogen eller noget? En indre stemme, der giver et vink om, hvad man virkelig har brug for, hvis man bare vil give sig selv en chance, for der findes kun én vej, men tusind og én undskyldning for ikke at gå den lige nu ...

Forfatteren må dog først gennem en slags åndelig vækkelse, før hun kan se meningen i at tage en rygsæk på og vandre 800 km tværs over Spanien i al slags vejr. For Caminoens “nybegyndere” er her både inspiration og gode råd at hente, og oplysningerne serveres med et glimt i

øjet af en kvinde der både tør og evner at udlevere sig selv på en måde, så man får lyst til at stikke i støvlerne og begive sig af sted. Vibeke indvier frejdigt sin læser i de mange (og særdeles) fysiske forhindringer og udfordringer, hun må tackle undervejs, og som hun overvinder - med hjælp fra diverse firhulede køretøjer, mange kopper varm kaffe med mælk, tørrede mandler med lommeuld samt moralsk opbakning fra sin uundværlige pilgrimsfamilie m/k.

Side op og side ned vimler det med livfulde portrætter af Vibekes caminofamilie som hun med (eller mod) sin vilje følges med på ruten. Vennerne beskrives i mange sjove anekdoter, og de er der alle sammen: de seje, de trætte, de lidt kantede og så naturligvis inderkredsen, der altid er til at regne med i en snæver vending. Beretningen har et umiskendeligt dagbogspræg, hvis friskhed ikke er gået tabt ved senere redigering og kapitelinndeling. Læseren er med hele vejen rundt. Især når det går op ad bakke !

En stor tak til Vibeke for at vidne om, at der også er plads til midaldrende (og

ikke helt så sportstrænede) kvinder på livets rute gennem Spanien. Camino de Santiago er ikke kun for “de frelste” og dem der træner til det næste maratonløb. Med vabelplaster, det gule sygesikringskort og en lille snak med Vorherre i ny og næ kan man aldrig gå helt galt, og måske vender man hjem fra pilgrimsvandringen med et helt nyt syn på sit livs muligheder i bagagen?

Forfatter: Vibeke Spangsberg

Forlag: Camino

Johan Wilmanns Vej 4

2800 Virum

Telefon: 22.79.68.26

Email: info@forlaget-camino.dk

158 sider, 44 farvefotos. Pris: 299 kr.

Udgivelsesår 2006.

ISBN: 87-991186-0-2

Foreningens hjemmeside

- Danmarks største artikeldatabase med seriøst pilgrimsstof
- Gamle numre af Pilgrimmen i PDF-format
- Et pilgrimsforum, hvor du kan finde masser af relevant information og hvor du kan stille spørgsmål samt diskutere med andre pilgrimme
- Få overblik over litteratur og links til andre hjemmesider
- Aktivitetskalenderen
- Links til andre hjemmesider

Interview med William Arentved, foreningens næstformand

William Arentved blev valgt ind i bestyrelsen for 1 år siden og blev straks konstitueret som foreningens næstformand. Mange af foreningens medlemmer kender William fra hans grundige besvarelser af de mange henvendelser til foreningen – en service som tidsmæssigt overstiger hvad man ellers kan forvente af et bestyrelsesmedlem. Han har et stort kendskab til spanske forhold og taler og læser spansk. Interessen for Buñuels film ”Mælkevejen” førte ham efter 13 år til den første pilgrimsrejse.

Hvordan fik du den første tilskyndelse til en pilgrimstur?

Første gang jeg overhovedet hørte om pilgrimsruten var da jeg i 1970 så Luis Buñuels film ”Mælkevejen”, hvor to tiggere drager fra Paris til Santiago. Undervejs oplever de begivenheder, der foregår i forskellige århundreder. Jeg blev meget fascineret af Buñuels surrealistiske univers, og jeg har set filmen adskillige gange.

Under rejser i Spanien fik jeg nogle brochurer om caminoen, og hjemme læste jeg Tue og Bodil Gads ”Rejsen til Jakobsland.” Den var det eneste jeg kunne finde på biblioteket dengang. I løbet af 80’erne blev det klart for mig, at jeg måtte af sted på et eller andet tidspunkt.

Hvornår kom du af sted?

Det skete i juli 1993. Jeg købte en mountain bike og sendte den nogle dage

før min afrejse med toget til Bayonne. Dengang kunne man sende en cykel som det, der kaldtes Indskrevet rejsegods. Jeg arbejdede i DSB’s edb afdeling, og

William Arentved fotograferet på generalforsamlingen i 2005. (Foto: Bent Jul)

jeg kunne få en frirejse om året til udlandet. Jeg tog nattoget til Paris Gare du Nord, kørte med metroen til Gare de Montparnasse, hvorfra jeg kom med TGV tog til Bayonne, hvor jeg var fremme ved 15-tiden. Cyklen var ankommet i rimelig stand; der var et par småting, der skulle ordnes. Efter at have besøgt katedralen, fandt jeg med noget besvær vejen til St. Jean-Pied-de-Port.

Hvordan var turen?

Fra Bayonne kørte jeg nogle kilometer til en lille by, der hed Louhossoa, hvor jeg overnattede på et hotel. Næste dag kørte cyklen og jeg med lokaltoget til St. Jean, hvorfra jeg kørte ad landevejen til Roncesvalles. En del af vejen måtte jeg dog skubbe cyklen. I Roncesvalles mødte jeg Peter, som var oberst i The Buffs, men lignede alt andet end en militærperson. Vi fulgtes ad nogle dage til Santo Domingo de la Calzada, hvor han skulle mødes med nogle venner fra England. Første stop efter Roncesvalles var Cizur Menor lige efter Pamplona. Et sted jeg mindes med stor glæde. Da vi skulle af sted, rådede Maribel os til at tage en alternativ vej til Puente la Reina, så vi kom forbi den smukke, ottekantede kirke Santa María de Eunate. Senere gjorde vi i øvrigt en afstikker til San Millán de Cogolla og besøgte klostrene Suso og Yuso.

Efter at Peter og jeg havde taget afsked med hinanden, fortsatte jeg til Burgos, så vidt muligt ad små veje for at undgå den stærkt trafikerede N-120.

Da jeg nogle dage efter nåede Sahagún, var mit højre knæ svulmet op og meget ømt. Jeg fik lidt behandling på en klinik, hvor der var gratis adgang for pilgrimme. Det lykkedes for mig dagen efter at nå León, hvor jeg afbrød pilgrimsfærdens og sendte cyklen hjem.

I 1995 vendte cyklen og jeg tilbage til León og fortsatte til Santiago. Den største oplevelse på denne del af turen var det private refugie i Villafranca del Bierzo, der drives af Jesús Arias Jato og hans familie. Festligheden dér kan ikke beskrives; den skal opleves!

På det meste af denne tur fulgtes jeg med en fransk læge, Dominique, fra Lorient. Vi talte spansk med hinanden.

Kan du huske ankomsten til katedralen i Santiago og hvad det gjorde ved dig?

Jeg gik, som man skal, ind ad Pórtico de la Gloria og lagde hånden på søjlen. Derefter knælede jeg ned ved helgen-skrinet, taknemmelig over at være nået frem. Senere fandt jeg frem til pilgrims-kontoret og fik mit Compostelana.

Jeg blev et par dage i Santiago og overnattede i sovesalen på Seminario Menor. Der skete ikke nogen brat forvandling med mig. Jeg var naturligvis glad for at jeg havde kunnet gennemføre og at jeg ikke havde haft alvorlige problemer med knæet. To år før havde jeg gået rundt med smerter i knæet i et halvt år og været til undersøgelse på Bispebjerg Hospital, hvor de konstaterede slidigt,

men ikke i en grad, der berettigede til knæoperation.

I 2001 tog jeg til Azofra som hospita-
lero. Det var en stor oplevelse, at møde
alle de mange pilgrimme, der var på vej.
Deres vej.

*Er der noget i bestyrelsen, du er særligt
optaget af?*

Jeg kom ind i bestyrelsen på forslag fra
foreningens kasser, Benny E. Hansen,
efter at jeg havde været revisor et par
år. Siden november 2005 har jeg udstedt
pilgrimspas, modtaget indmeldelser og
besvaret forespørgsler om alt muligt
mellem himmel og jord. Det er et ret
tidskrævende job, men jeg kan lide kon-
takterne med de mennesker, der forbereder
sig på at drage ud på caminoen.

Nu skal Benny og jeg til Le Puy-en-
Velay for at cykle på den ene af de fire
franske pilgrimsruter, der alle fører frem
til Camino de Santiago. Vi kører derned
i bil og har cyklerne bagpå. Derfor har
vi på hjemmesiden fortalt, at foreningen
holder lukket for ekspeditioner det me-
ste af september.

Foredragsholdere

**Foreningen har udarbejdet en folder om
foreningens virke.**

**Hvis du skal ud og holde foredrag, vil vi foreslå,
at du reklamerer for foreningen.**

**Du kan rekvirere et antal foldere hos foreningens
kasserer: bennyehansen@webspeed.dk**

Nyt fra bestyrelsen

Af Henrik Tarp, formand

Siden sidste nummer af Pilgrimmen har bestyrelsen holdt to fredagsmøder. Disse fredagsmøder ligger fra fredag eftermiddag til sent fredag. Disse møder er koncentrerede og derfor yderst effektive.

Foreningen har deltaget i pinsevandring på Fyn, hvor vi stod for ruten fra Nyborg til Odense. Henrik Friediger repræsenterede bestyrelsen og havde fået ansvar for den praktiske vandring. Se artikler herom.

Foreningen afholdt den årlige pilgrimsvandring den 20. maj. Turen gik i år fra Jelling til Vejle i øsende regnvejr. Alligevel mødte ca. 25 op. Se artikel om denne tur.

Et nyt logo er blevet diskuteret. Et logo der skal erstatte logoet med muslingeskalen. Dette logo skal kunne fås som stofmærke og som klistermærke. Logo med Jonas pilgrim holdes stadig som officielt logo. Den sidste afpudsning/rentegning er lagt ud til en grafiker.

Foreningen har sponsoreret to projekter i år. Der er givet penge til Skt. Kelds Kirke i Viborg, der er ved at udgrave en middelalderkirkegård for at gøre plads til en om- og tilbygning. Se artikel der beskriver kirkens tilknytning til pilgrimsarbejdet.

Foreningen har sponsoreret to hospitalsklovne fra Randers, der har gået Nordruten for at samle penge til indlagte børn

Bestyrelsen har holdt møde med den udvidede bestyrelse, hvor pilgrimsveje og hjemmeside er blevet diskuteret indgående. Arbejdet er lagt ud i ad hoc udvalg.

Kaj Højland fra den udvidede bestyrelse har deltaget i et pilgrimsvej møde i Hamburg - det arbejdsfællesskab foreningen har indgået med vore nordtyske pilgrimsvenner.

Foreningens formand Henrik Tarp (Foto: Bent Jul)

En ændring af generalforsamlingskonceptet er diskuteret. Deltagerne på mødet vil opleve at mødet tidsmæssigt er blevet længere end tidligere, men at selve generalforsamlingen er strammet op. Herved bliver der tid til andre sociale og kulturelle aktiviteter på Sorø Akademi.

Bent Jul har deltaget i Den Norske Pilgrimsforenings 10 års jubilæum i Oslo og selvfølgelig overrakt en gave fra foreningen.

På bestyrelsens vegne

Henrik Tarp

Dette er ikke formanden, men hospitalsklovn fra Randers. Foreningen støttede et projekt, der indsamlede penge ved at vandre på Camino del Norte.

Artikler

Send artikler til Pilgrimmen
på adressen
redaktionen@santiagopilgrimme.dk

Danske og tyske vandreveje til Santiago etableres i samarbejde med det tyske Jakobsselskab

Kaj Højland repræsenterede Foreningen af Danske Santiagopilgrimme ved grundlægge af Region Norddeutschland indenfor det tyske Jakobsselskab den 8. og 9. september 2006 i Hamborg. Vi samarbejder med denne forening med henblik på at etablere vandreveje fra Nidaros i nord gennem Sverige og Danmark og Tyskland til Santiago. Læs Kaj Højlands beretning.

Af Kaj Højland

Fredag

En flot og varm velkomst af Fred Haselbalch og hustru på hotel Stella Maris. De var begge enestående eksempler på tysk gæstfrihed. (Fred og Stella taler dansk efter udstationering i en række år ved forsvaret i Karup/Viborg.)

kl.19.00 Velkomst til deltagerne og vores forening.

Et stemningsfyldt foredrag om Santiagopilgrimmes færd ved Heinrick K. Bahnen, Aachen.

Lørdag

kl.09.30 Økomenisk andagt i St. Jacobi-kirken ved Pastor R. Petrick (evangelisk) og Msgr. Peter Schmidt-Eppendorf.

Deltagere i det tidligere møde i November 2005 i Lübeck, hvor Henrik Tarp og Bent Jul deltog.

En god begyndelse på en lang dag, som blev fulgt op med en rundvisning i kirken, som er en Jakobskirke. Alteret og en Jakobsfigur i træ gjorde indtryk. Den er absolut et besøg værd.

kl.10.30 Møde om foreningens oprettelse.

Mødet og dagen blev ledet af Heinrich K. Bahnen, sekretær i den tyske Jakobsforening.

Velkomst til over 40 deltagere. Specielt til os. De glædede sig over vores interesse for dem og vores fælles arbejde med at koble de nordiske pilgrimsveje til de tyske og videre frem mod Santiago. Jeg følte mig på foreningens vegne meget velkommen.

30 personer stemte for en oprettelse af en nordtysk afdeling og ingen imod. Det er nu en realitet.

Struktur, arbejdsopgaver og problemer i en afdeling blev behandlet af Christoph Kuhn M.A., Præsidiemedlem i det tyske St. Jakobus-Gesellschaft .

Beskrivelse af fremtidige opgaver for regionen. Fred Hasselbalch og Bernhard Weber delte opgaven mellem sig.

7 eller 8 arbejdsgrupper fortalte om hver deres arbejde med at fastlægge en pilgrimsvej. Det virkede som om, de nordtyske vejes forløb ligger nogenlunde fast. De strækker sig fra den polske grænse mod vest via Hamborg til Stade.

Fra Lübeck til Hamborg. Fra den danske grænse til Itzehoe, Glücksburg og Stade. Fra Stade til Bremen og videre frem til Osnabrück.

Fremlæggelserne var spændende og meget forskellige. Kort over ruterne, billeder fra ruterne og fortællinger. Spændende.

De bruger de samme forudsætninger, som vi har besluttet os for i Foreningen af Danske Santiagopilgrimme: historien, kulturen, kirkelige mål, jakobs minder og så vidt muligt et bestående vandre-stisystem. Desuden lægger de vægt på at finde pilgrimsherberger eller i hvert fald billige overnatningsmuligheder for pilgrimme. Jeg er dog ikke helt overbevist om, at de er så langt fremme, som det kan virke i en sådan fremlæggelse. Det vil ikke undre mig, at der mangler myndighedstilladelser, mærkning på stierne og en rutebeskrivelse, som kan bruges af pilgrimme. En strækning fra Stade og sydover indvies sidst i denne måned.

Valgt som Beauftragten der Region og ansvarlig for opgaveløsninger blev Bernhard Weber.

Dagen blev sluttet af Heinrich K. Bahnen. Han sender en stor hilsen til vores forening. Desuden hilsener fra Bernhard Weber til vores formand og foreningen. Fred Hasselbalch hilser alle.

Skitse over de planlagte veje. Se i øvrigt hjemmesiden på:

www.jakobsweg-norddeutschland.de
der er etableret af Freundeskreis der Jakobswege in Norddeutschland.

*Jakobstatue fra Jakobskirken i Hamborg.
Figuren er noget forkullet efter brand.
(Foto Kaj Højland)*

*To udsnit af altertavle med pilgrimsmotiv.
Jakobskirken i Hamborg. (Foto Kaj Højland)*

Give noget tilbage til pilgrimsvejen

Har du lyst til at deltage i arbejdet med at servicere foreningens næsten 600 medlemmer og distribuere ca. 1.000 pilgrimspas, så vil vi meget gerne høre fra dig. Vi søger en person, som kan bistå kassereren og næstformand med ekspedition af pilgrimspas og besvarelse af henvendelser på mail. Du vil blive inviteret til at deltage i de udvidede bestyrelsesmøder. Det er en betydningsfuld opgave, som giver mange sjove kontakter. Foreningen kan stille PC og internetforbindelse til rådighed. Henvendelse til foreningens formand eller næstformand.

Pinsepilgrimsvandring på Fyn 2006

Her følger en beretning om Pinsevandringen på Fyn. Her havde 7 af foreningens medlemmer sat hinanden stævne i Nyborg for at vandre til Odense. Vandringen var tilrettelagt af Foreningen Fynsk Pilgrimsvandring, der er startet på initiativ af Anette Foged Schultz, bestyrelsesmedlem i Foreningen af Danske Santiagopilgrimme.

Af Henrik Friediger

I det dejlige pinsevejr startede syv santiagopilgrimme pinsesøndag fra jernbanestationen i Nyborg en todages pilgrimsvandring til Odense med overnatning undervejs i Sønder Nærå.

Vi udgjorde en tilslutning til det store arrangement, som foreningen Fynsk Pilgrimsvandring (www.pilgrimsvandring.com) står for og som omfatter fem andre tredages vandring mod Odense fra hhv. Svendborg, Fåborg, Assens, Middelfart og Bogense.

Den fynske pilgrimsvandring foregår på et kristent grundlag og i år var temaet "forsoning" med henvisning til bønner i Fadervor: "Forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere".

Den første dags vandring for "os fra Nyborg" var nu ikke specielt præget af det kristne. En messe i Nyborg katolske kirke måtte aflyses, og da der ikke var stemning for at deltage i den almindelige højmesse i Nyborg kirke, gik vi derudad. Vi fik hurtigt etableret os som gruppe og

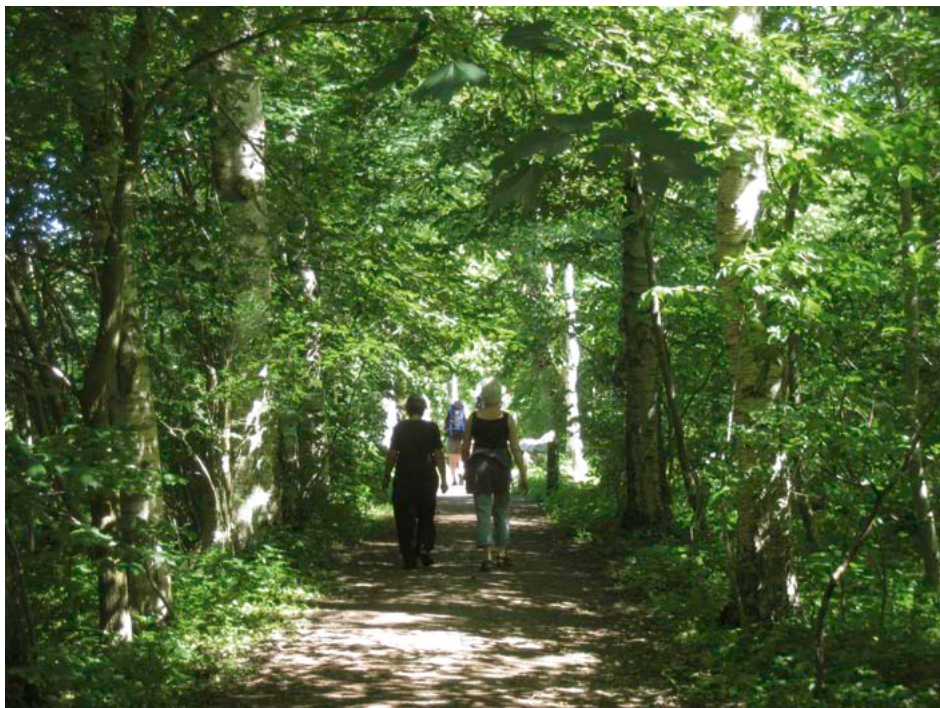

holdt i løbet af den 25 kilometer lange vandring diverse pauser, hvor vi nød hinandens selskab og det gode vejr. De kirkelige handlinger, som er arrangeret i forbindelse med de andre pilgrimsruter, var der ikke for os – de kirker vi prøvede at se lidt nærmere på, var alle lukkede.

Ikke at det betød så meget. Vi havde jo alle den fælles erfaringsbaggrund, som Santiagopilgrimme har, og udvekslede i løbet af dagen erfaringer og oplevelser fra turene i Spanien mens vi tilbage-lagde de skønne, flade og grønne fynske kilometer. Det er dejligt at møde andre Santiagopilgrimme, få genopfrisket og udvekslet minder og få ideer til nye vandringer og oplevelsesmuligheder. Det er

den samme oplevelse, som på den ”rigtige” camino: det er søde og spændende mennesker, man møder og kan nyde samværet med.

Lidt før Sønder Nærå blev vi overhalet af en flok energiske Svendborgsfolk, som gik rask til uden rygsække på deres kun 17 kilometer lange dagsmarch – de var fulde af god energi og drillede os lidt med vores bagage. Deres blev fragtet med bil. Man kender naturligvis typen fra caminoen, de der luksuspilgrimme, der får deres bagage fragtet med taxa fra sted til sted. Mand og mand imellem har man endda undret sig over, hvorfor de ikke får fragtet deres legemer samtidig, det er da meget lettere. Men det er nok

kun dum misundelse – naturligvis er det en dejlig luksus at slippe for sine 8 kg på ryggen.

Stemningen i Sønder Nørå var god. Vi sov i efterskolens sportshal efter at have indtaget en dejlig middag og sunget et par salmer i den smukke kirke. Undertegnede var så behagelig træt, at jeg blundede sødt til tonerne af en lille gruppe, der til violinakkompagnement sang stille sange. Skønt!

Foreningens pilgrimsvandring 2006 fra Jelling til Vejle

Af Henrik Tarp

Ca. 25 tapre pilgrimme mødte op ved Jellingehøjene lørdag den 20. maj for at indlede årets pilgrimsvandring, som var lagt fra Jelling ad Hærvejen ned til Vejle. Det sidste stykke gennem Vejle Ådal. 18 km som jo ikke skulle være noget at snakke om for en santiago-pilgrim. Ældre såvel som unge (i barnevogn) var som sagt tapre for regnen silede ned hverken mere eller mindre.

Det havde nu ingen indflydelse på humøret. Efter et godt foredrag af en lokal guide, hvor vi blev sat ind i stedets historiske betydning fra tidlig vikingetid op til stedet "forlades", herunder naturligvis de to runestene og indskrifterne, begav det sluttede selskab sig af sted sydover. Et håb om at regnen vil høre op faldt på gold jord, men heldigvis var alle forberedte så regntøj var pakket ned sammen med madpakker og drikke.

25 vandrede er mange, når skal de gå i samme tempo. Der gik da heller ikke lang tid før vi var trukket ud på en lang snor, hvor bagtrop ikke kunne se fortrop. Og så sker det, der nødvendigvis må ske, når regnen siler og kortet ligger i baglommen halvt gennemblødt, at nogle går forkert, jeg selv inklusiv. Det lykkedes dog ved hjælp

af forbi kørende bilister at få samling på tropperne og velbeholdent nåede vi frem til et bryllup ved kirken i Haraldskær. Da vi ikke med det samme kunne komme ind og se kirken benyttede alle sig af lejligheden til at spise frokost.

Besøget her i kirken var lige så interessant som besøget i kirken i Jelling. Kirken må have ligget ned til vandet. Sikkert er det, at Vejle Ådal har gået helt derop i vikingetiden, så stedet har kunnet fungere som handelsplads og måske skibsværft. Lokalteteten lige ved hedder i hvert fald Skibet, så tanken er nærliggende.

Fra Haraldskær videre gennem den smukke Ådal ind til Vejle. Vi sluttede i Sankt Norberts Kirke, hvor Åse (også pilgrim) modtog os med varm kaffe. Det var lige hvad der var behov for. Pater Jan Ophoff (også pilgrim) holdt en lille andagt, som afslutning på vores våde pilgrimsvandring.

En regnfuld men rar dag i gode menneskers selskab. En tak til Kaj Højland for et velgennemtænkt arrangement.

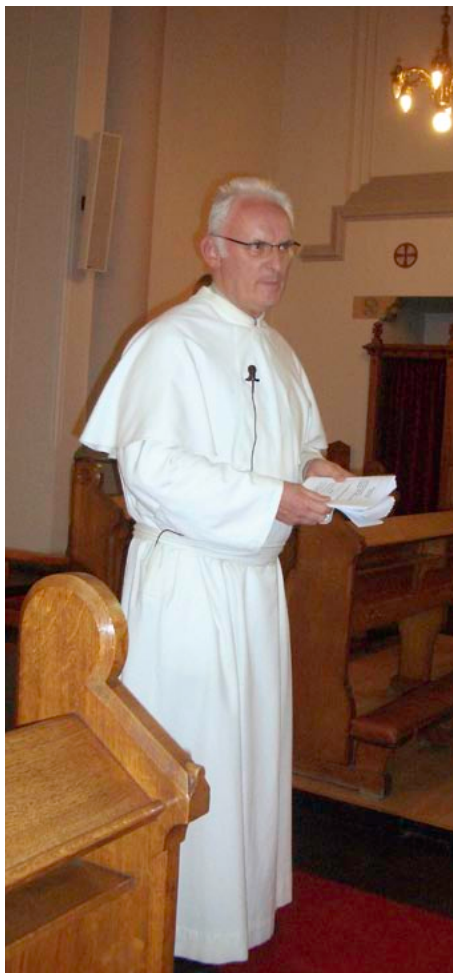

Kaj Højland havde tilrettelagt turen. Her står han på kongehøjen og hører foredrag i blæst og regn. (Foto: Bent Jul)

Starten var præget af regn og en frisk blæst. (Foto: Bent Jul)

Jan Ophoff holdt en smuk andagt ved afslutningen i Sankt Noberts Kirke i Vejle. Han fortalte desuden om den orden, præmonstratenserne, han er optaget i.

(Foto: Bent Jul)

Jakob fra Jelling kirke

(Foto: Bent Jul)

Bemærk!! Næste års pilgrimsvandring er den 12. maj fra Ballerup til Roskilde. Hold øje med hjemmesiden.

Foreningen af Danske Santiagopilgrimme gratulerer Pilegrimsfelleskab St. Jakob, Norge, med de 10 år!

Bent Jul repræsenterede Foreningen af Danske Santiagopilgrimme til festen i Ullern menighedshus i Oslo d. 23. september og overrakte en fin vase med vores logo. 100 deltog i festen, som bød på underholdning af norske pilgrimme. Der blev fremført flamenco dans og musik, sunget vandre- og pilgrimssange, opført middelalder pilgrimsballader, fortolket middelalder musik. En af Norges kendteste operasangere, Sondre Bratland, underholdt med sang og fortælling om af være "pilgrim" til Santiago. Desuden var der et væld af underholdende taler og beretninger. Måltidet bestod selvfølgelig af tapas og spansk vin. Det var en meget smuk aften.

Drottens kirke i Viborg

Foreningen donerer 2.000 kr.

Af Henrik Tarp

I den sene middelalder var der i Viborg - dengang Jyllands hovedstad - én domkirke, 12 sognekirker samt 4 klosterkirker foruden et par kapeller. Meget, selv for en by som Viborg der vel havde et indbyggertal på mellem 4 og 5000 sjæle.

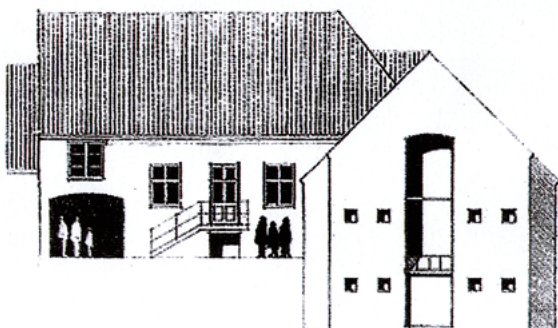
Overskriften viser hen til en af disse 12 kirker (Trinitatis - drottens var det folkelige navn). Kirken eksisterer ikke mere, den blev revet ned efter reformationen, sammen med alle de andre kirker for at materialerne kunne bruges til noget andet. Ovenpå resterne af denne kirke byggede man et halvt årtusinde senere den katolske kirke Sct. Kjelds Kirke. Kirken er nu blevet for lille, tilstødende lokaler for utidssvarende, hvorfor menighedsrådet har sat et større udvidelsesprojekt i gang.

Hvilken interesse har det for Foreningen af Danske Santiagopilgrimme?

Jo, i denne proces

skal bla. den gamle kirkegård afdækkes. Den ligger såmænd kun en halv meters penge under en tilstødende græsplæne. Afdækning af middelalderkirkegårde er i sig selv spændende projekter al den stund, at de ofte kan give et billede af den tids levevilkår. Under denne afdækning var det heller ikke utænkeligt at man stødte på en santiagomuslingeskal, da det altid har været tradition at blive begravet med sin muslingeskal, når man har besøgt Jakobs grav. Jeg vil endda påstå, at mange af vore medlemmer godt kunne ønske det samme, når den tid kommer.

SCT. KJELDS KIRKE DEN KATOLSKKE KIRKE I VIBORG

Men det er nu ikke udelukkende af den grund foreningen donerer penge. I forbindelse med nybyggeriet laves også værelse for gæsteovernatning, og det kunne jo være at en træt og mødig pilgrim nord fra kunne hvile ud i disse nye lokaler.

Hertil kommer, at foreningen tidligere har doneret penge til formål der har forbindelse med pilgrimme og pilgrimsvejen, samtidig med at denne afdækning måske kan føje endnu en lille brik til opklaring af Danmarks religiøse fortid. Foreningens logo vil blive hængt op i de nye lokaler.

Artikler

**Skriv en artikel om dine oplevelser som pilgrim
og sende den til:
redaktionen@santiagopilgrimme.dk**

Generalforsamling

**på www.santiagopilgrimme.dk
kan du læse beretning fra generalforsamlingen
i Sorø den 28. oktober 2006**

Beretning fra pilgrimstræf i Viborg

Hvilke forventninger har man til en pilgrimsvandring? Hvilke oplevelser kan det give at være på pilgrimsfærd, og hvilke forandringer kan det medføre? Oplevelsen af at være pilgrim blev livligt diskuteret ved pilgrimstræffet i Viborg Pilgrimscentrum d. 4. marts 2006.

Af Maria Lindahl Strøm

Arrangørerne var Viborg Pilgrimscentrums bestyrelse, og de 23 deltagere blev ført igennem dagen af formand for bestyrelsen, Kis Bødker og bestyrelsesmedlem, Ulla Kobberup.

De, der havde været af sted, kunne berette og fik derigennem mulighed for at bearbejde egne oplevelser til glæde for andre, der her kunne hente inspiration. Mange kunne genkende deres egne beretninger i andres. Selv om en pilgrimsfærd aldrig kan være fuldstændig lig en anden, viste der sig at være mange fællestræk ved de forskelliges oplevelser.

For nogle betød det noget særligt at have bevidstheden om, at man skrev sig ind i en lang historie af pilgrimsvandring, som det forekommer på færden til Santiago de Compostela, andre mente at få en lige så stor oplevelse ud af gå i naturen herhjemme.

Forventninger

For de, der endnu ikke havde været af

sted, men var i gang med planlægningen, var forventningerne til deres pilgrimsfærd bl.a. ro, stilhed, skønhed, energi, at fornemme naturen gennem kroppen i samvær med andre, en oplevelse af kristent fællesskab og i det hele taget en god stemning. Nogle trængte til at komme bort fra hverdagens stressede liv, slippe dette for at opnå en frihed og oplevede, at pilgrimsfærdens allerede starter i planlægningen. En følte det som et kald at skulle af sted og var klar til at åbne sig totalt for indtryk på vejen.

Det at være pilgrim blev også forklaret som en proces, der foregår hele livet.

Et med naturen

Den geografiske placering for deltagerens pilgrimsfærd var Frankrig, Spanien - først og fremmest med Santiago de Compostela som mål - Vadstena i Sverige, Iona i Skotland eller Simeons Søjle i Syrien. Nogle havde delt deres færd op i etaper, og tidsmæssigt strakte pilgrimsrejserne sig over en uge og op til

Pilgrim på vej ind i Viborg Pilgrim Centrums hus i Sct. Leonis Stræde i Viborg. (Foto: Bent Jul)

et 1/2 år. Nogle rejste alene, andre i selskab. Tidspunktet for rejserne varierede, hvilket også var med til at give en forskelligartet oplevelse af det at være på pilgrimsfærd. En valgte at gøre turen på cykel.

Generelt havde de fleste haft en stor naturoplevelse. Sanserne var blevet åbnet for indtryk. Det, at kunne klare strabadserne i landskabet og måske have erfaret, at man kunne klare sig helt på egen hånd, gav en følelse af at være stærkere, end man troede.

Det blev beskrevet som en stærk følel-

sesmæssig og fysisk oplevelse at gå; som hårdt, men godt. Man spændte kroppen til det yderste, man lærte sin krop at kende og lærte at lytte til kroppens behov og grænser og kom til at føle en dyb afhængighed af kroppen.

At blive et med naturen og lægge mærke til de små nuancer førte for nogle til fordybelse og indsigt. "Tankerne forsvinder efterhånden, det bliver en meditationsproces at gå", blev det forklaret. Man opgiver kontrol, planlægning, overgiver sig i tillid – man giver slip. Efter tilstrækkelig lang tid går man i stå på den intellektuelle plan, hvilket fører til en fø-

lelse af ligegyldighed. Ikke forstået som, at man er ligeglad, men man ”er bare”. Idet man hviler i sig selv, giver man andre lov til at være, som de er.

Man befinder sig i en enkel verden hvor ro, fred og glæde bliver sluppet fri.

Spirituelle oplevelser

For mange var det at være på pilgrimsfærd især en oplevelse af at rejse ind i sig selv samt en spirituel rejse. Efter at have bearbejdet sine tanker og emotioner og at have lært at acceptere sig selv frigøres en energi, der kan føre til noget spirituelt, til en afklarethed på det spirituelle/religiøse plan, blev det forklaret. En kaldte det ”at gå hjertets vej”. Man tager troen til sig indvendigt, fortalte en anden. Man får en rytme ind i kroppen, og nogle oplevede en fælles rytme i gang og bøn. Bønnen blev fysisk. Der kunne ske en kobling mellem krop og hjertebøn, ”Jesus Kristus vær mig nådig.”

Nogle beskrev, hvordan cirklen sluttes, idet ens indre liv kommer til at hænge sammen med det højere liv. Gennem kamp og anstrengelser nås en forløsning, en indsigt og en åbenbaring, fortalte en. Man oplever spændvidden i kærligheden, i hjertet. Sandhed og kærlighed hænger sammen. Mange satte lighedstegn mellem den glæde og kærlighed, de oplevede på deres færd, og Gud.

For nogle var det en oplevelse af en universel enhed/religiøsitet, for andre var

det specifikt den kristne tro, der blev bekræftet. En fortalte, at hun undervejs havde ændret sit syn på sig selv fra at være spirituel til religiøs, i dette tilfælde kristen. En anden forklarede det som ”at vandre ind i sin kristne kulturbaggrund”.

En fortalte, hvordan arketyper, der er forbundet med det mål, man bevæger sig imod, virker. I tilfældet Santiago de Compostela var arketyperne forbundet med Jakob som discipel på det spirituelle plan, som pilgrim på det fysiske plan og som ofte afbilledet murerdræber, hvilket kunne opfattes som at slå et slag for sin tro.

En beskrev, hvordan spiritualiteten/ånden i hans tilfælde havde inkarneret sig ovenfra og ned i det fysiske: Det startede med en klarhed i pinealen, der viste at hans spirituelle vej og mål var Jesus Kristus. Herefter mærkedes en ubalance i hals chakra, som stillede krav om at den spirituelle erfaring også skulle cirkuleres, hvorfor han begyndte at skrive og sætte ord på oplevelserne. Endelig gav den fylde i hjertet, der så stillede store krav til personlig ægthed, neutralitet og sandhed. Senere kom solar plexus i spil, idet troen blev lidenskabeligt fyldig, så der skulle findes måder at forholde sig til så stærke og ofte firkantede følelser. Senere blev bevidstheden i hara tydelig med uregerlige konflikter omkring samhørighed, parforhold og seksualitet. Disse sidste gav smertelige problemer. Da denne lange kæde af ubalancer var

ved at finde ro, måtte livsstilen lægges radikalt om, hvilket gav grundlæggende ændringer mht. økonomi, bolig og job. Så troede han, at integrationen af pilgrimsvandringens belysning var vel integreret, men nej: Det fysiske, kroppen, begyndt at vise symptomer, som måtte afbalanceres med en kostomlægning. Så konsekvenserne var store. Integrationsarbejdet hjemme var væsentligt større end den fysiske vandring.

Uventet hjælp og stærke følelser

Undervejs havde mange oplevet at modtage uventet hjælp. Netop som hjælp var påkrævet, dukkede nogen eller noget op for at hjælpe. Det kunne være, hvis man var faret vild og stod ved en tilsyneladende mennesketom eng, hvorfra der pludselig dukkede en hel familie op, der kunne forklare vejen videre, uden at man dog talte samme sprog. Man lærer deraf at give slip og tro på, at hjælpen kom-

Søndermarkskirken i Viborg har den dejligste muslingeskal som døbefont. (Foto: Bent Jul)

mer. Denne erfaring gjorde det nemmere også derhjemme at tage imod hjælp fra andre.

En var blevet bidt af en spansk hugorm, der havde gemt sig i hendes sovepose, men hun var alligevel fortsat på sin færd, indtil hun ikke kunne mere. En allergisk reaktion betød, at hun nu befandt sig i en livstruende situation. Hun havde umiddelbart ikke noget sted at henvende sig, men hendes fødder bar hende på mirakuløs vis direkte mod et apotek, hvor hun fik den rette behandling, fortalte hun.

Der var andre stærke fortællinger, som fx historien om en kvinde, der som ung blev voldsomt forelsket i en mand, der viste sig at være skizofren, hvilket havde medført store vanskeligheder og post-traumatiske oplevelser i hendes voksenliv, der var svære at bearbejde. Hun drog på pilgrimsfærd for at komme videre i processen og oplevede denne som en spirituel vandring. Undervejs blev hun kontaktet hjemmefra, hvor manden, der var årsag til hendes situation, lå for døden. Efter et par dages overvejelser besluttede hun sig for at tage hjem og møde ham, hvilket hun nåede, inden han åndede ud, og hun modtog da hans tilgivelse. Hun lærte samtidig at tilgive sig selv og andre.

En blev forelsket undervejs, andre nød samværet med familiemedlemmer - ens store barn, et barnebarn eller en bror, som det var en helt speciel fornøjelse at være af sted med på denne måde. Det

kunne føre til en genoplivelse af ens gode liv sammen.

Det blev nævnt, at forberedelsen var en stor og vigtig del af pilgrimsfærden, idet konsekvenserne som nævnt kunne være store. Jo bedre forberedt man var, jo bedre kunne man håndtere den effekt, det måtte have på én at være på pilgrimsfærd. Ens individuelle oplevelse, var afhængig af, hvor man stod i sit liv, og alt kunne være anderledes, når man kom hjem, blev det fortalt.

Hjemme igen

I roen, bevægelsen, afsondretheden, i det at være revet ud af dagligdagen og i den intense brug af ens sanser kom mange tanker frem, der trængte til at blive bearbejdet, og jo længere man nåede, jo dybere ned i det mest fortrængte kom man, fortalte en. Gennem fx dufte eller lyde kunne billeder fra barndommen pludselig træde fuldstændig klart frem. Dette betød et møde med sig selv på godt og ondt og at lære at acceptere sig selv. På denne måde havde pilgrimsfærden en terapeutisk effekt. Den mentale renselses-

proces førte for nogle til en afklarethed i forhold til ens levevis og ens tro. Det kunne få så store konsekvenser at blive afklaret i forhold til sig selv, at oprydning i ens liv derhjemme var påkrævet efter hjemkomsten, om det så gjaldt nyt hus, skilsmisse eller andet.

Nogle gav udtryk for, at man lærer, hvad der er væsentligt og uvæsentligt i tilværelsen. Det har gjort nogle mindre materialistisk indstillet.

Rent fysisk har det givet et større kendskab til kroppens grænser og behov, hvilket har ført til ændringer på det fysiske plan hjemme fx i form af ændrede kostvaner. Det har også for nogle gjort, at man kan overkomme mere fysisk. Vandringerne har for de fleste en vane-dannende effekt og har givet nogle oplevelser, der betyder, at mange foretager pilgrimsvandringer hjemme.

Som det fremgår, kan der ske meget med én som pilgrim, derfor blev det også understreget, at det var vigtigt at komme hjem på den rigtige måde. For det første skal man give sig ordentlig tid til hjemturen, og så skal man bearbejde pilgrimsfærden og dens effekt ordentligt. Dette kunne fx foregå ved at dele sine erfaringer med andre og gerne som her i selskab med andre, der har gjort sig lignende erfaringer. Det kunne også være frugtbart at skabe sig et spirituelt miljø, blev det fortalt.

færd givet næring til ønsket om at styrke pilgrimsbevægelsen opfattet som en fredsbevægelse af søgende, åbne og venlige mennesker.

Evaluerings

Børge Jakobsen, der sammen med Rie Pedersen har skrevet bogen (På apostolens heste: en pilgrimsvandring fra Djursland til Santiago de Compostela (2005)) om sin pilgrimsfærd, deltog i arrangementet og rundede snakken af med at fortælle om sine oplevelser som beskrevet i bogen.

Derpå blev træffet evalueret. Der var enighed om, at det var et frugtbart møde, og at det kunne være relevant at afholde et sådant pilgrimstræf en gang om året. Som det blev konstateret, er der stor variation i karakteren af pilgrimsfærden. Som en udtrykte det: Pilgrimsrejsen er at sammenligne med kunst. Hver enkelt laver et kunstværk, der bliver mere og mere dybde og nuance i.

P. S.

Næste pilgrimstræf forventes at finde sted d. 3. marts 2007 i Viborg Pilgrimscentrum.

For nogle har det at være på pilgrims-

En solstrålehistorie

En kombineret bus- og vandretur langs caminoen kan give store oplevelser og inspirere til at gå egen pilgrimsvandring. En gruppe på 44 danskere siger tak til foreningen og til den danske hospitalero på refugiet i Triacastela for hjælp og omvisning.

Af Gerda Weng, Kolding

Jeg er lige kommet hjem fra en tur på Caminoen, hvor jeg sammen med 44 andre var på en tur arrangeret af Dansk Vandrelaug i samarbejde med Gislev rejser. Det var en tur, hvor vi sov på hoteller de fleste nætter. Vi havde dog to overnatninger på refugier. Det var en tur, hvor vi vandrede udvalgte strækninger og havde en bus til transport af bagage og opsamling af dem, som ikke gik de lange strækninger.

Det var nu slet ikke det jeg ville berette om!

Jeg har to gange tidligere overnattet på Aitzenea i Triacastela. Hver gang er jeg blevet rigtig godt behandlet. Første gang kom jeg cyklende på min gamle skærveknuser i maj 2004 og mødte Henrik

og Benny, der som stedets hospitalero, forkælede mig meget, da jeg ankom våd og træt. Anden gang var i 2005 på min vandring fra Leon til Santiago. Begge gange var jeg til pilgrimsmesse i kirken med den dejlige præst på stedet.

Alt dette ville jeg gerne dele med de mennesker fra Dansk Vandrelaug, som jeg nu var på tur med. Jeg ringede derfor fra hotellet i Leon og fik portieren til at hjælpe med at forklare, at vi var en flok danskere, som gerne ville besøge refugiet og kirken. Der skete så den misforståelse at den venlige portier troede, at vi ville bestille overnatning til 45 mennesker. Det medførte derfor en del palaver, indtil jeg kom til at tale med den danske hospitalero på stedet, Helge Lauritsen, som fik sat tingene på plads. Han lovede at undersøge om kirken var åben og om præsten evt. ville komme og fortælle lidt om den.

Da jeg dagen efter igen talte med Helge, kunne han sige at selskabet var velkommen til at besøge refugiet, men at præsten var syg. Men at han, Helge, gerne ville gå med os op i kirken og vise den frem.

Vi kom så fredag eftermiddag, hele flokken, og vi fik en hjertelig velkomst af Lutzia og Helge. Alle fik lov til at se det dejlige lille refugie og Helge gik med os op i kirken, hvor han fortalte om sin pilgrimsvandring og om sit arbejde i refugiet. Det gjorde han fantastisk godt, det var lidt af en mundfuld at stå i kirken over for så stor en flok og fortælle. Vi er alle i gruppen meget taknemlige for den oplevelse som han og Luzia gav os.

Jeg vil gerne bede foreningen om at sende ham gruppens tak !!

Der blev i øvrigt indgået aftale om at næste hold, som skal af sted i næste uge også må besøge refugiet.

Den form for vandring har været en stor succes, den giver mange et indblik i hvad en pilgrimsvandring indebærer. Flere har fået lyst til at gå deres egen pilgrimsvandring.

Jeg sender foreningen og især Helge Lauritsen de venligste hilsner.

ICTUS står for Iesus Christus Guds Søn Frelser

I Pilgrimmen nr. 8 beskrev vi den moderne ikon, der hænger i det engelske refugium i Rabanal del Camino. Ikonen illustrerer mange interessante motiver om Sankt Jakob. Refugiet drives af vores søsterforening i England, Confraternite of Saint James eller Skt. Jacob broderskabet. Her er en yderligere kommentar til beskrivelsen.

Kære redaktør!

Tak for en meget informativ hjemmeside, som jeg med stor fornøjelse har orienteret mig i.

Jeg har en enkelt oplysning, og misforstå mig ikke, det er ikke for at være pedantisk, men fordi jeg tror, at det kan have din interesse.

I artiklen om Sankt Jakobs-ikonet, i omtalen af den første scene, står der, at IC XC er en forkortelse på oldgræsk, der betyder fisk, og som står for Jesus Kristus Guds søn. Dette er kun næsten rigtigt.

Det er egentlig bogstaverne ICTUS som betyder fisk, og det står for Iesus Christus Guds Søn Frelser, i netop den rækkefølge. Det er T'et, som står for Guds. Det som mangler i artiklen er altså det, at bogstaverne fortæller om Jesus som vores frelser.

Det kan i øvrigt siges at være den ældste trosbekendelse, vi har, og fisken blev brugt som hemmeligt tegn under kristenforfølgelserne.

Med venlig hilsen

Poul Gregers Geil, sognepræst i Ranum og Malle sogne

Seminarievej 25, 9681 Ranum, 98 67 60 55

www.ranum-malle.dk

Jakobs ikonen i Rabanal del Camino. Nederst ses pilgrimme, der starter i Le Puy. Øverst ses pilgrimme, der passerer Roncevalles

Billeder fra generalforsamling 2006

I næste nummer af Pilgrimmen kan du læse en reportage fra den vellykkede generalforsamling, hvor godt 80 medlemmer var forsamlede.

Formandens beretning er allerede lagt på hjemmesiden.

Fotos: Peter Glunz

Pilegrimsfelleskap St. Jakob fejrer 10 år Jubilæum

I anledning af jubilæet har billedkunstneren Italo Moro, bosat i Vestfold i Norge, gjort et grafisk blad "Festnatt i Santiago de Compostela". Det er lavet i Giclée-tryk og er signeret i et oplag på 250 eksemplarer på VelvetFineArt-kunstnerpapir. Format 61x45cm. Pris norske kr. 940,- pr. eks. Forsendelse i paphylster og porto inkl.

Bestilling/kontakt: Eviva! AS, Storgate 6, 3210 Sandefjord, Norge. Telefon +47 33493860. Fax +47 33493861. post@eviva.no. nowwww.eviva.no

Redaktionen kan bekræfte at trykket har en lang bedre kvalitet end i den fotografiske gengivelse.

